

De miljardentransfers: hoe lang nog?

Krachtlijnen voor het veiligstellen van
Vlaamse welvaart en welzijn

Verslagboek
Colloquium
3 oktober 2015

MAART 2016

Wettelijk Depot: D/2016/6.238/1
ISBN 978 90 73 52400 2
NUR 740

Werkten mee aan deze uitgave:
Pieter Bauwens, Gui Celen, Bernard Daelemans, Willy De Waele, Guido Moons, Jonas Naeyaert, Eric Ponette en Erik Stoffelen, Steven Utsi en Steven Vergauwen.

Dank aan André Nollet voor de cartoons
Dank aan Persagentschap Reporters voor het fotomateriaal

Wie meer informatie wenst, kan ons als volgt bereiken:
Aktiekomitee Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ)
Hoogstratenplein 1 - 2800 Mechelen
Tel. 015 28 90 96 - akvsz@vnz.be - www.akvsz.org

Vlaamse Volksbeweging
Passendalestraat 1a - 2600 Berchem
Tel. 03 320 06 30 - secretariaat@vzb.org - www.vzb.org

v.u.: Bart DeValck - Koxberg 41 - 3040 Huldenberg

INHOUDSTAFEL

Inleiding door Gui Celen en Bart De Valck	2
Verwelkoming door Gui Celen (voorzitter van het AK-VSZ)	4
'Hoe ervaart de modale Vlaming de asociale gevolgen van de transfers?' door Wilfried Haesen (gewezen journalist en radiostem VRT)	8
Media over solidariteit: Franstalige zondagen door em. prof. dr. Magda Michielsens (filosoof)	12
Referaat over solidariteit door prof.dr. Herman Matthijs (macro-economisch expert)	19
Panelgesprek gemodereerd door Guy Tegenbos (gewezen politiek journalist van De Standaard) met: Erik Stoffelen (secretaris AK-VSZ, commercieel directeur VNZ), Remi Vermeiren (gewezen voorzitter directiecomité Kredietbank, voorzitter de denkgroep in de Warande en vzw Pro Vives), Alain Mouton (journalist Trends) en Geert Jennes (doctor economie Vives)	29
Een poging tot synthese door Wilfried Haesen	51
Politiek besluit door Bart De Valck (voorzitter van de VVB)	52
Missie AK-VSZ en VVB	56
Curricula vitae	57

INLEIDING

Vlaanderen heeft zich na de verkiezingen van 2014 een periode van communautaire stilstand laten opleggen. In ruil zou een beleid tot stand komen dat zou aansluiten bij de maatschappelijke en sociaaleconomische voorkeuren van de Vlaamse grondstroom. Een regering zonder de PS is een staats hervorming op zich, zo houden de Vlaamse regeringspartijen N-VA, CD&V en Open VLD ons voor. De Franstalige MR treedt hen schoorvoetend bij en speelt voor het overige de tragische rol van Martin Luther: "Hier sta ik, ik kan niet anders." Er moet nu eenmaal bespaard worden en gebroken met de spilzucht van centrumlinkse regeringen en er moet toch één partij zijn in Wallonië die daarvoor een lans breekt. De besparingen als louter Vlaamse beleidskeuzes voorstellen zou voor de MR politieke zelfmoord betekenen. De sfeer in Wallonië zit namelijk volledig anders dan in Vlaanderen. Er heerst angst voor het einde van de financiële afdrachten van Vlaanderen naar Wallonië, die de sociale zekerheid en het overheidsapparaat overeind houden.

De coalitiepartijen zwijgen als vermoord over de transfers van Vlaanderen naar Franstalig België, maar de spanning over de houdbaarheid ervan blijft voortdurend onderhuids aanwezig. Jaarlijks verhuizen ongeveer 12 miljard euro van Vlaanderen naar Brussel en - vooral - Wallonië.

Het colloquium dat de VVB en het AK-VSZ op zaterdag 3 oktober 2015 in De Schelp van het Vlaams Parlement organiseerden wou het debat over de geldstromen opnieuw openbreken. Daarin zijn wij in elk geval geslaagd. We hebben veel minder lucht gegeven aan de onrechtvaardigheid van de roofofbouw op de welvaart van Vlaanderen dan waarnemers van de Vlaamse Beweging van ons gewoon zijn. De focus lag op een nuchtere analyse van de stand van zaken van de transfers na de Zesde Staatshervorming. Daarvoor nodigden wij professor Herman Matthijs uit. Het dubbelzinnige taboe omtrent de geldstromen lieten we ontzenuwen door professor Magda Michielsens, die voor ons een ontluisterende media-analyse in de steigers zette. Een paneldebat met eminente transferkenners Alain Mouton, Geert Jennes, Remi Vermeiren en Erik Stoffelen bekeek van nabij uiteenlopende facetten van het transfervraagstuk. Het praktische en oplossingsgerichte woog daarbij voortdurend door.

Samenvattend kunnen wij stellen dat de Vlaamse Beweging nu meer dan ooit klaar is om het debat over de transfers niet langer voornamelijk emotioneel, maar ook technisch en strategisch te voeren. Dit is een hele stap vooruit en het rukt de transfers onontkoombaar in de kern van elk sociaaleconomische visie op het Vlaanderen van morgen. De discussie over de omvang van de transfers, waaraan de Vlaamse Beweging erg veel tijd besteedde, is nog steeds relevant, maar laat zich aanvullen door analyses die de afdrachten in verband brengen met de disfunctionele aard van België zelf. Uiteraard is dit van belang voor de strategische keuzes die moeten leiden tot een afbouw, een uitdoving en een beëindiging van de transfers.

Wij houden ons eraan om alle Vlamingen, die van op de eerste rij of van achter de schermen aan het succes van dit colloquium hebben meegewerkt, van harte te danken voor hun inzet, hun creativiteit en hun volharding om dit project tot een goed einde te brengen.

Gui Celen
Voorzitter AK-VSZ

Bart De Valck
Voorzitter VVB

VERWELKOMING

Namens het Aktiekomitee voor een Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ) en namens onze vrienden van de Vlaamse Volksbeweging (VVB) heet ik u van harte welkom op het colloquium, dat wij samen organiseren met een blijvend belangrijk onderwerp: de geldtransfers van Vlaanderen naar Wallonië en Brussel.

Het AK-VSZ werd in 1995 opgericht om het standpunt van het OVV 'Sociale zekerheid: een bevoegdheid van Vlaanderen en Wallonië' op de politieke agenda te zetten en in het maatschappelijk debat te brengen. Reeds 20 jaar volgen wij de transfers op de voet en bestuderen we de verschillende artikels en studies daaromtrent. Wij organiseren symposia en geven brochures uit, die we aan alle politici en geïnteresseerden overhandigen: 7 brochures zijn zo reeds verschenen.

Onze voornaamste argumenten voor de stelling dat de sociale zekerheid (SZ) een bevoegdheid moet worden van Vlaanderen en Wallonië zijn:

- We kunnen dan eigen klemtonen leggen volgens eigen inzichten en met eigen financiële middelen.
- De ganze sociale zekerheid zal veel efficiënter beheerd worden. De huidige versnippe-ringen van bevoegdheden tussen de federale staat en de deelstaten verlammen immers het beleid.
- Responsabilisering van de deelstaten zal toenemen bij financiële verantwoordelijkheid voor de besteding van de middelen doch vooral bij fiscale autonomie.

Solidair blijven we. Maar dan mits bepaalde voorwaarden: de solidariteit moet wederzijds, doorzichtig en objectief zijn. Verder moet het financieel hulpplan gepaard gaan met resultaatsverbintenis en degressief zijn in de tijd. Bovendien verwachten we dat de Fran-se Gemeenschap de federale loyaliteit, bijvoorbeeld inzake de taalwetten in Brussel en het territorialiteitsbeginsel in de Vlaamse rand en elders in Vlaanderen, strikt eerbiedigt.

Na 20 jaar mogen we eindelijk een klein positief resultaat voorleggen. Er is een schuchter begin van de splitsing gemaakt door de volledige defederalisering van de kinderbijlagen en van 13,4 % van het totale RIZIV budget. Tijdens de voorbereiding van de resoluties van het Vlaams Parlement van 3 maart 1999 werden gewezen voorzitter Dokter Walter Peeters en Professor Eric Ponette uitgenodigd op een hoorzitting van dat Parlement en konden zij zo wegen op de besluitvorming.

Laten we even herinneren aan die resoluties. De belangrijke goedgekeurde resolutie nr. 4 vermeldt duidelijk: De normerings-, uitvoerings- en financieringsbevoegdheid betreffende het volledige gezondheids- en gezinsbeleid moeten integraal naar de deelstaten worden overgeheveld, dus onder meer met inbegrip van de gezondheidszorgverzekering en de gezinsbijlagen. Daarbij moeten de inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk gewest de vrije keuze bekomen om toe te treden tot het stelsel van de deelstaat Vlaanderen of van de Franstalige deelstaat, dat telkens zowel een regeling voor de inkomsten als voor de uitgaven bevat.

Wij oordelen echter dat wat er na de zesde staatshervorming bereikt is, helemaal niet overeenstemt met de hierboven beschreven resolutie van het Vlaams Parlement.

Volgens deze resolutie moet het pakket naar de deelstaten overgeheveld gezondheidszorgen, dat nu maximaal 13,4 % bedraagt, 100 % zijn. Er is dus nog veel werk aan de winkel !

Bovendien knipt de huidige regeling van de kinderbijslagen de band tussen de Vlaamse kinderen in Vlaanderen en die in Brussel door. Tenslotte krijgen de deelstaten voor de overgehevelde kinderbijslagen en gezondheidszorg geen financieringsbevoegdheid en bespaart de federale overheid op de kap van de deelstaten door slechts 87,5 % van de bijhorende dotaties mee te geven. Vlaamse politici, die beweren dat resolutie nr. 4 volledig is uitgevoerd, spreken dus de waarheid niet.

Dames en heren, Vlaamse vrienden,

Ter inleiding van dit colloquium wil ik u graag twee tabellen tonen over de huidige stand van zaken van de geldtransfers uit Vlaanderen. De eerste tabel toont de transfers via de eerste drie kanalen, namelijk de federale begroting, de bijzondere financieringswet en de sociale zekerheid. U ziet 4 studies. Merk op dat de SZ binnen die drie traditionele kanalen voor het grootste deel van de transfers verantwoordelijk is. Het totaal vanuit Vlaanderen getransfereerd bedrag schommelt tussen 6,2 en 8 miljard euro.

Transfers uit Vlaanderen via de eerste drie kanalen (in miljard euro):
03.10.15

	FB (fed.begroting)	BFW (bijz.financ.wet)	SZ (soc.zekerheid)	Totaal
N-VA (jaar 2010)*	1,300	1,800	4,800	7,900
VIVES - G. Jennes (jaar 2011)**	1,074	1,102	3,991	6,167
H. Deweerdt (jaar 2011)***	1,828	1,692	4,508	8,028
CERPE UNamen (jaar 2012)****	geen details	geen details	geen details	7,806

*publ.: juni 2013 www.n-va.be

**publ.: december 2014 www.econ.kuleuven.be/vives (briefing)

***publ.: januari 2015 www.doorbraak.be

****publ.: april 2015 www.unamur.be/cerpe

Pittig is de studie van het CERPE (centre de recherche en économie régionale et politique économique van de universiteit van Namen). Zij komen uit op een transferbedrag van 7,8 miljard euro in 2012. Ik vermeld daarenboven ook nog de studie van de Nationale Bank van België, verschenen in 2008. Die handelt over inter-gewestelijke overdrachten in 2005. Deze studie is belangrijk, omdat zij als Belgisch referentiepunt de omvang van de transfers bevestigde en de transfers van Vlaanderen naar de overige gewesten berekende op circa 5,8 miljard euro.

Voor de transfers uit Vlaanderen via het vierde kanaal, namelijk de intrestlasten op de federale overheidsschuld (tweede tabel), is de berekening moeilijker. U ziet dat daar de vork zeer groot is: van 0,8 tot 14,6 miljard euro. De tabellen zullen straks door de experts verder becommentarieerd worden.

Transfers uit Vlaanderen via het vierde kanaal (in miljard euro): 03.10.15

	Intrestlasten staatsschuld	Bemerkingen
In de Warande (jaar 2003)*	3,850	
CERPE UNamen (jaar 2012)**	0	
H. Deweerdt (jaar 2011)***	0,790	In afwachting van historisch onderzoek
VIVES - G. Jennes (jaar 2002)****	14,600	Niet optelbaar bij transfers via kan. 1, 2 en 3

*publ.: nov. 2005 Manifest voor een zelfstandig Vlaanderen in Europa

**publ.: april 2015 www.unamur.be/cerpe

***publ.: juni 2015 www.doorbraak.be

****publ.: maart 2015 www.econ.kuleuven.be/vives (discussion paper) en
www.researchgate.net/profile/Geert_Jennes

Als besluit van dit welkomwoordje lijkt het ons belangrijk de politici te blijven wijzen op de goedgekeurde resoluties van het Vlaams Parlement van maart 1999. Verder moeten we trachten de Waalse landgenoten in positieve zin te motiveren voor de splitsing van de SZ en de fiscaliteit. We moeten inspelen op het verantwoordelijkheidsgevoel en het zelfrespect van de ontvangers van de transfers, door hen te wijzen op het feit dat ze toch wat meer kunnen doen met onze gulle solidariteit, opdat bijvoorbeeld de werkloosheidsgraad zou slinken tot aanvaardbare percentages.

Bij de oprichting van het AK-VSZ in 1995 was ons besluit: de organisatie en de financiering van de sociale zekerheid moeten zo snel mogelijk onder de verantwoordelijkheid van Vlaanderen en Wallonië gebracht worden. Dat besluit gold voor de VOLLEDIGE SZ, met als voornaamste pijlers: de kinderbijlagen, de volledige ziekte- en invaliditeitsverzekering, de werkloosheidsvergoedingen en de pensioenen. En bijkomend: de beroepsziekten, de arbeidsongevallen en de sociale bijstand. Dat besluit is anno 2015 ongewijzigd !

Ik wens u allen een vruchtbaar colloquium!

Gui Celen

Voorzitter AK-VSZ

Hoe ervaart de modale Vlaming de asociale gevolgen van de transfers?

Wilfried Haesen, gewezen journalist en radiostem VRT

Zwijgen is geen optie!

Vlaanderen is een welvaartsregio. Wie hier woont heeft het goed. Zo blijkt toch uit de internationale statistieken. En ja, we hebben het hier niet slecht. Maar statistieken zeggen niet alles. En zal Vlaanderen die topositie in de toekomst kunnen vasthouden? Zal Vlaanderen voor onze kinderen ook nog een topregio zijn op het gebied van welvaart en welzijn? Iedereen voelt dat we ook in Vlaanderen de broeksriem moeten aanhalen. Wie kinderen heeft in een crèche kent de gestegen of stijgende kostprijs daarvan. Scholen moeten hun toevlucht nemen tot allerlei financiële acties, van een eetfestijn over taartenslag tot wijnverkoop, om hun infrastructuur te onderhouden en werkingskosten te financieren. En hoe zou het komen dat er steeds meer kinderen zonder boterhammendoos, zonder eten op school verschijnen? Wie zal die monden voeden? En ja, u hebt zeker al eens de kosten van uw elektriciteitsrekening bekeken. Die stijgen, nogal fors. Nadat we jaren kunstmatig te weinig betaalden, krijgen we nu de factuur dubbel en dik. Hop, extra betalen. En u weet ongetwijfeld dat we wereldtop zijn in belastingsdruk.

En dan zijn er die verhalen in de media...

- Een 14-jarig meisje met autisme en gedragsproblemen moet de nacht doorbrengen in een politiecel. Ze kan thuis niet terecht en er kan geen gepaste opvang gevonden worden. De instellingen waar ze zou terecht kunnen, zijn overbezet.
- Hebt u in De Standaard die getuigenis gelezen van Goedele Devroy, journaliste bij de VRT? Ze vertelde hoe ouders met zwaar mentaal gehandicapte kinderen in de problemen komen als hun kind de jeugdinstelling ontgroeit. Ze komen op de wachtlijst en de jongere kan nergens heen. Zo ontstaat vandaag in Vlaanderen de situatie dat ouders die het zich financieel kunnen veroorloven, het heft in eigen handen moeten nemen om met hun eigen geld zelf een opvang met gespecialiseerd personeel op te richten. En wat met ouders die daar financieel niet toe in staat zijn? We moeten toch niet verwonderd zijn dat ouders in een dergelijke situatie zelf ook in de problemen komen en depressief worden.
- Herinnert u zich die berichten over twee gezinsdrama's bij oudere koppels? Twee keer kort na elkaar werden we in Vlaanderen geconfronteerd met de ene bejaarde partner die de andere doodde en dan de hand aan zichzelf sloeg. Bij beiden was de reden dezelfde: ze

konden de zware zorglast voor hun dementerende partner niet meer aan en er was nergens plaats voor hen.

- Hoorde u dat ook van die ouders, met een puber die zware psychische problemen heeft gepaard met agressie en zware psychoses, die bij verschillende hulpcentra de deur op de neus krijgen? Ze krijgen te maken met een dubbel probleem. Er zijn in Vlaanderen te weinig gespecialiseerde centra voor jeugdpsychiatrie. Maar er is nog een probleem: in de kinderpsychiatrie kan men terecht tot de leeftijd van 16 jaar. Patiënten van zo 'n instelling die 16 worden, moeten weg. Kunnen die dan niet terecht in de volwassenpsychiatrie? Neen, want daarvoor moeten ze minstens 18 jaar zijn. Ouders moeten in Vlaanderen dan maar twee jaar hun plan trekken.

Veel van deze verhalen hebben te maken met de schande van Vlaanderen: de wachtlijsten. Er is een wachtlijst voor bouw- en renovatieprojecten in scholen. Ongeveer 80.000 gezinnen staan op een wachtlijst voor een sociale woning. Er zouden meer dan 100.000 ouderen op een wachtlijst staan voor ouderenzorg. Voor opname in een rusthuis moet de helft van de ouderen tussen zes maanden en een jaar wachten. In de meeste Vlaamse steden is er een groot gebrek aan kinderopvang. Daarnaast zijn er meer dan 20.000 Vlamingen met een handicap die op een wachtlijst staan en wachten er duizenden Vlaamse jongeren op hulp of ondersteuning in de bijzondere jeugdzorg. We weten dat ook de Vlaamse regering daarover bezorgd is, maar de wachtlijsten inkorten blijkt heel moeilijk te zijn. Er is te weinig geld om daar heel snel iets aan te doen. De Vlaamse begroting wordt geklemd door de begrotingen van de federale staat en de begrotingen van de andere deelstaten en steden. Die allemaal samen naar Europa moeten. En ja, Vlaanderen kan ook geen eigen fiscaal beleid voeren. Het is afhankelijk van giften via de financiële verdeelsleutels die federaal afgesproken zijn.

Die schrijnende verhalen in de media geven die Vlaamse financiële onmacht een gezicht. Of willen wij leven in een Vlaanderen waar ouderen met zware zorgen niet naar een rusthuis kunnen, omdat ze dat niet kunnen betalen? Vlaanderen moet keuzes maken, maar kan dat vaak niet. Met de Zesde Staatshervorming kwamen wel bevoegdheden over, maar tegelijk was het ook een besparing: het volledige budget voor die bevoegdheden komt niet mee. De Vlaming betaalt twee keer. Er komt een institutionele stilstand omdat de nieuwe bevoegdheden moeten ingepast worden in de administratie en een beleid ontwikkeld moet worden. Maar er wordt ook bespaard want het budget voor wat vandaag gebeurt binnen die bevoegdheid wordt verminderd. Drie keer raden wie die rekening zal krijgen.

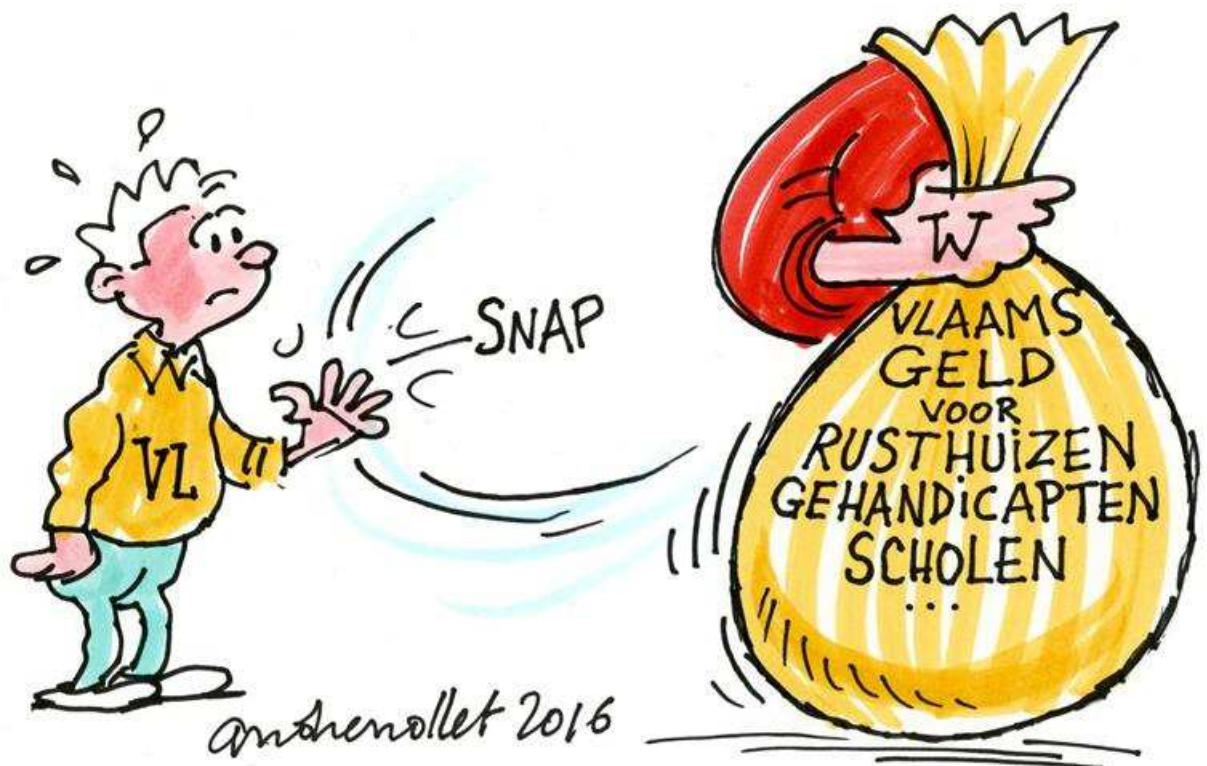
Iedereen heeft er baat bij dat de rekeningen kloppen en dat we geen torenhoge schulden maken die we met de glimlach in de schoenen van de volgende generaties schuiven. Dan zouden we onze levensstandaard verhogen op de kap van de volgende generaties. Maar er is wel meer dan dat. Dat meer is België, een staatsstructuur die ons handenvol geld kost. Een aspect daarvan is de transferpolitiek, de ondoorzichtige geldstromen van noord naar zuid. Wie daar in België iets over zegt, wordt weggezet als 'centennationalist' of 'egoïst'. Een objectief debat daarover is in België al jaren een taboe.

Een objectief debat is ook moeilijk. Je moet al hogere studie statistiek gedaan hebben om uit de Belgische cijfers de transfers te vissen. De transfers blijven verdoken in het Belgische doolhof. Zo wordt de discussie over de transfers handig afgeleid naar een discussie over hoe hoog die transfers zijn, zo kan de hoogte van die transfers geminimaliseerd worden.

Laat ons ter zake komen. De transfers van noord naar zuid zijn al jaren aan de gang. Onderzoek van wijlen prof. Juul Hannes heeft aangetoond dat de zogenaamde omgekeerde transfers van zuid naar noord een mythe zijn. In de jaren van het rijke Wallonië betaalden de industriëlen in Wallonië minder belastingen dan de grondeigenaars in Vlaanderen. In de loop der tijden is het Vlaamse inkomen systematisch afgeroomd, zoals in de beste koloniale traditie. Willen we dan niet solidair zijn met onze Franstalige, minder begoede medeburgers? O, jawel. Dat staat ook helemaal niet ter discussie. De meeste Vlamingen willen niet dat Wallonië en Brussel aan de bedelstaf geraken, of verder verpauperen. Neen, we zijn geen egoïsten, we willen weten waar we aan toe zijn, zwart op wit op papier. We willen afspraken kunnen maken, zwart op wit op papier. We willen dat het stopt dat de Franse gemeenschap en het Waals Gewest met de glimlach incasseren en met dezelfde glimlach blokkeren. Neen, de Vlaamse Beweging is geen club die een onafhankelijk Vlaanderen wil om alle sociale bescherming van wie het moeilijk heeft overboord te gooien. Het is onverantwoord dat er vandaag in Vlaanderen schrijnende sociale noden blijven bestaan. Het is onverantwoord dat die niet opgelost geraken omdat de Vlaamse overheid moeilijk de nodige financiële middelen kan vrijmaken. Vlaanderen zit gekneld tussen de stringente bezuinigingspolitiek én die ondoorzichtige transfers.

Wij verwachten van onze politici meer dan enkel de opdracht om dat eens grondig te onderzoeken. Er moet gesleuteld worden aan die miljardenstroom naar het zuiden. Die transfers zijn een luxe die Vlaanderen zich niet meer kan veroorloven en de Vlaamse economie onmogelijk kan blijven genereren. Die transfers verdienen het om een vooraanstaande plaats te krijgen in het politiek debat. Onze Vlaamse politici zijn dat aan ons verplicht. Aan de jonge gezinnen die de prijs voor de crèche zien stijgen, aan de jongeren in verouderde scholen, aan die duizenden Vlamingen die op een wachtlijst staan. Onze politici moeten verantwoording afleggen aan ons, de belastingbetalers, over wat ze met dat geld doen. Zwijgen over de transfers mag niet langer een optie zijn.

Media over solidariteit: Filosoferen op Franstalige zondagen

Em. Prof. Dr. Magda Michielsens

Solidariteit bestaat niet sinds vandaag of gisteren. Solidariteit vormt de basis van menselijk samenleven. Het heeft altijd bestaan. We zijn er genetisch mee geprogrammeerd, het is natuurlijk, het is menselijk, het is noodzakelijk. Het maakt zorgen, helpen, meevoelen, samenleven mogelijk. Het zorgt voor samenhang, maakt een samenleving soliede en individuen massief met elkaar verbonden.

De term komt uit het Latijn: *solidus* betekent 'massief'.

Het woord komt ook voor in de Latijnse uitdrukking *in solidum*, wat 'als geheel' betekent. In het recht heeft de uitdrukking nog steeds die betekenis. Partners zijn dan solidair verantwoordelijk.

Twee uitspraken van Jezus illustreren **in het christendom** best het grote belang van solidariteit. "Heb uw naasten lief" en "Doe zoals de barmhartige Samaritaan" zijn aansporingen of gedragsregels die er moeten voor zorgen dat mensen steun hebben aan elkaar. Uw naasten liefhebben is echter niet zo moeilijk. De Samaritaan doet veel meer: hij helpt iemand waar niemand iets moet van hebben. Christelijke naastenliefde omvat ook de niet-zo-naasten. Help ook diegenen die ver van u af staan, dat is de kunst.

Paulus breidde het concept uit. Hij creëerde een samenhang tussen afzonderlijke gebeurtenissen, gedragsregels en anekdotes. Hij bouwde een Kerk, waarvan de solidariteitsgedachte het cement was.

Met de **Verlichting** werd de Rede het centrale enigma van de maatschappij- en mensvisie. Het algemeen belang, het welzijn van anderen, solidariteit en samenhang bleef nochtans de ultieme bezorgdheid. Kijk naar Immanuel Kant. Enerzijds spoorde hij aan om te durven denken, en vooral om zélf te denken. Anderzijds is er als uit het niets ook de categorische imperatief. Sommige dingen moeten omdat ze moeten. De bijgedachte is dan het algemeen belang. "Handel alleen volgens die maxime waarvan je zou willen dat ze een algemene wet wordt."

In de traditie van **Links**, die vandaag nog levendig is en ondersteund wordt door de heersende politieke correctheid, staan er twee discours over solidariteit voorop: (a) solidariteit met onderdrukten en (b) herverdeling. In deze logica is de groep waarvoor de (morele en financiële) steun zou moeten voorzien worden in principe heel groot. Dan wordt er gedroomd van een (socialistische) wereldregering.

De visie op solidariteit die heerst in linkse, progressieve kringen heeft moeite met het principe van reciprociteit. In de christelijke wereldkerk of in de verlichting hoort iedereen solidair te zijn. De norm geldt voor iedereen, zodat het wederzijds karakter er zit ingebakken. Wat ik vandaag voor jou doe zal jij misschien morgen voor mij doen. Ik weet dat ik er mag op vertrouwen dat er mensen zijn die mij zullen helpen als dat nodig mocht zijn. In de linkse code over solidariteit gaat het meer over eenrichtingverkeer en over ontvangen. Het blijkt moeilijk te zijn om reciprociteit, inspanning en verdienste, 'voor wat hoort wat' in de gedachtestroom in te brengen. Wie het heeft over de participatiemaatschappij, over responsabilisering en activering of over misbruiken wordt al gauw een gebrek aan solidariteit verweten.

Solidariteit lijkt onbetwistbaar 'goed', het werkt als een synthese van onze "Westerse Waarden", als een symbool van onze Joods-Christelijke-Verlichtingstraditie. We associëren er woorden, gevoelens en activiteiten mee zoals steun, zorg, sympathie, liefde, geld doneren, onderhoud, inleving, sympathie, empathie, meevoelen, medelijden, menselijkheid, ... Solidariteit behoort bij het mooiste wat er tussen mensen omgaat.

Nochtans stellen we in het dominante discours vast dat 'solidariteit' verworpen is tot een stille dwingelandij. In verband met vluchtelingen bijvoorbeeld, of in verband met Europa, of met transfers is men als het ware verplicht om solidair te zijn, onvoorwaardelijk, zonder vragen te stellen.

Ik onderscheid daarbij drie mechanismen:

(1) het weg-zet-mechanisme: wie niet onvoorwaardelijk solidair is wordt 'weggezet' als een 'wegzetter'. Niet solidair zijn wordt in de media gelijk gesteld aan discrimineren, in de (Nederlandse) wandeling vlotjes 'wegzetten' genoemd.

(2) het oprek-mechanisme: wie grenzen stelt aan zijn solidariteit (naasten, familie, burens, Vlaanderen, België, Europese Unie, de hele wereld) wordt 'weggezet' als onsolidair en valt aan de verkeerde kant van Goed en Kwaad. Solidariteit hoort – in het politiek correcte dominante discours – oneindig oprekbaar te zijn.

(3) het verblindingsmechanisme: schermen met het woord 'solidariteit' verblindt en het wordt opzettelijk op die manier gebruikt. Geen vragen stellen en blindelings geven en aan de kant van de Goeden en de onderdrukten staan, dat schijnt de norm te zijn.

Indien men onze samenleving in stand wil houden (wil overleven met de waarden die onze geschiedenis hebben opgebouwd) zijn er een hele reeks vragen die absoluut wél dienen gesteld te worden: solidair, met wie? waarom? op welk niveau? voor hoe lang? in welke mate? tegen welke prijs? gedwongen, vrijwillig? vrijblijvend? binnen welke grenzen?

Met deze overwegingen over solidariteit in het hoofd heb ik gekeken naar het onderzoek dat ik in 2010-2011 deed over beeldvorming van Vlaanderen in het Franstalige RTBF-programma *Mise au Point* en ik deed het onderzoek opnieuw voor het seizoen 2014-2015.

Als de Franstalige journalisten en politici het hebben over de relaties tussen Vlaanderen en Franstalig België zijn uiteraard transfers, solidariteit tussen gemeenschappen, sociale zekerheid en samenhang of vijandigheid aan de orde.

Mise au Point in 2010-2011

De resultaten van het onderzoek uit 2011 zijn na te lezen op de website: Vlaanderen Scherp Gesteld: <http://www.vlaanderenscherpgesteld.be/>

Vlaanderen Scherp Gesteld

Een doorlichting van het seizoen 2010-2011 van *Mise au Point*

(Van 12 balises naar 12 collages)

- **Het programma *Mise au Point*** Het belangrijkste politieke discussieprogramma van de RTBF wordt een seizoen lang elke zondag op het middaguur uitgezonden. Hoe werd daarin over de cruciale regeringsonderhandelingen gesproken tijdens het seizoen 2010-2011?
- **De Aanpak** De volgende **12 collages** zijn samengesteld uit korte fragmenten uit de uitzendingen van *Mise au Point* (MauP). Ze tonen wat de krachtlijnen zijn van de schets die MauP maakt van een jaar lang onderhandelen.
- **De case: Het seizoen 2010-2011: De onderhandelingen** Een 500-tal fragmenten uit 23 relevante uitzendingen geven een beeld van deze krachtlijnen. Sommige fragmenten, die meerdere krachtlijnen illustreren, komen in verschillende collages voor. (tip : lees de tips voor je in de collages duikt)

- **Conclusies**
- **Korte samenvatting**

- **Achteraf**
(18-02-2012)

Tips bij het lezen van deze site

Het seizoen begint op 29 augustus 2010. De regeringsonderhandelingen zijn dan in volle gang. Net de nacht voor die eerste uitzending ziet het er niet goed uit. De 12 principes (*les 12 balises*) die in de zomer 2010 mondeling waren afgesproken blijken niet zo principiële te zijn. De opdracht van informateur Di Rupo dreigt te mislukken, en enkele dagen later gebeurt dat inderdaad. Voor de onderhandelaars wordt het duidelijk dat de weg lang zal zijn.

Voor MauP begint een seizoen waarin ze hard zullen werken aan de constructie en verspreiding van hun eigen beeld van Vlaanderen. Ze zullen hun kijkers duidelijk maken wie voor de Franstaligen de vijand is en wie steeds de onderhandelingen doet mislukken. Wat de N-VA ook doet of zegt (of niet doet of niet zegt), MauP benadrukt steeds dat de N-VA een nationalistische partij is, dat nationalisme iets verschrikkelijks is en dat de N-VA dus geen partij is als een andere.

Bekijk de collage "De N-VA"

In tegenstelling tot andere partijen (die hebben een gedetailleerd programma, verschillende standpunten in de loop van de onderhandelingen, een team dat besprekingen voert, een studiebureau en nog veel meer) wordt de N-VA in MauP gekenmerkt door maar 2 dingen: nationalisme en Bart De Wever.

De N-VA IS Bart De Wever en Bart De Wever IS de N-VA.

Argumenteren tegen de standpunten van de N-VA verglijdt tot een spelen op de persoon. Ad hominem dus. En er wordt hard op die persoon gespeeld. Op zijn lijf, op zijn persoonlijkheid, op zijn verlangens, op zijn verborgen (maar wel aan de Franstalige journalisten en politici bekende) intenties en ambities. Van belang zijn de gevoelens die hij oproept, de mimiek die hij al dan niet vertoont, de slaap die hij ontbeert, het extreme gevaar dat hij is, de haat die hij oproept en de kalmte die hij uitstraalt.

Dit allemaal wordt niet verhinderd door enige professionele deontologie, niet door die van de journalisten noch door die van de uitgenodigde experts.

Bekijk de collage "Bart De Wever"

- **Facts & Figures**
- **Tijdslijn van de onderhandelingen**

12 collages

1. De N-VA
2. Bart De Wever
3. De N-VA wil geen akkoord
4. Suggestieve vragen
5. Zij >< Wij
6. Conflicttaal
7. Vlamingen
8. Straffe uitspraken
9. Karikaturen
10. De CD&V losweken
11. De stem van het volk
12. De intro's

Van solidariteit van Franstalig België ten opzichte van Vlaanderen was weinig sprake. Integendeel. Van Vlaanderen werd geëist om solidair te zijn met Wallonië en (Franstalig) Brussel. Tegelijk werden Vlaanderen, Vlamingen, N-VA, Vlaams-nationalisten, en vooral Bart De Wever als Het Kwaad voorgesteld. Als men een haatcampagne had wilden voeren dan gebruikte men hier de juiste formule: demoniseren en hatelijke karikaturen verspreiden, ZIJ steeds tegenover WIJ plaatsen, een stevig vijandbeeld neerzetten, multivoacaal en multimediaal werken, dit alles geformuleerd in een taal waarin het oorlogsvocabularium een grote voorkeur had.

Vanuit Vlaanderen heeft men geen enkele vat op zulke programma's: RTBf is wel de openbare omroep, maar valt onder een minister die men als Vlaming niet kan verkiezen of wegsturen en over wie men als Vlaams of federaal Parlement niets te zeggen heeft. Als publiek heeft men er zeker niets aan te zeggen. Het gaat immers over twee verschillende democratieën en twee verschillende samenlevingen. Vlaanderen en Franstalig België vormen niet één 'imagined community', dat is in zo'n media-onderzoek meer dan duidelijk (1).

Mise au Point en andere Franstalige politieke discussieprogramma's in 2014-2015

De politieke situatie is veranderd: N-VA zit stevig in de federale regering en leidt de Vlaamse regering. De federale regering wordt geleid door Charles Michel (MR) en de MR is de enige Franstalige partij in de federale regering. In de regeringen van de Franse Gemeenschap (Paul Magonette, PS) en Waals Gewest (Rudy Demotte, PS) is Links aan de macht. Wordt er nu anders gesproken over Vlaanderen ?

Vlaanderen ... "*Je moet niet veralgemenen.*", wordt er nu gezegd. Vijf jaar geleden deed Franstalig België niets anders natuurlijk. Vlaanderen was het kwade. Nu zegt de francofonie: "*Je moet niet veralgemenen, er is ook een oppositie in Vlaanderen.*" Er wordt dus veel gesust, er wordt veel gecorrigeerd en men corrigeert zelfs zijn eigen stereotypen. Bijvoorbeeld dat de Vlaamse Volksbeweging niet 'slecht' is; voortaan geldt dat als een heel serieuze beweging. De Franstalige media dragen die boodschap zélf uit; de RTBf laat dat zeggen bij monde van partijvoorzitters, uitgenodigd in de studio. En men laat het bevestigen door historici. Wég dus met die stereotypen, zo lijkt het wel. Eigenaardig toch. Er was in het najaar (2014) een rel rond Jan Jambon en Theo Francken en daarop reageren francofone media zoals voorheen ondenkbaar zou zijn geweest. In alle rust nodigt men Jambon uit (21 december 2014). Hij krijgt de kans om te onderbouwen wat hij bedoelde met zijn bewering dat de Vlaamse collaborateurs met de Duitse bezetter ook zo hun redenen hadden.

(1) Andersen, Benedict (1983). *Imagined communities. Reflections on the origin and spread of nationalism*, Verso, London.

In een andere uitzending ('L'État de la Wallonie', 29 maart 2015) valt vooral de titel op. Ik heb die rubriek niet verzonnen, dat is de titel van dat stukje televisie: 'L'État de la Wallonie'. De staat (van) Wallonië dus. We zien er Paul Magnette, geflankeerd door iemand van FGTB. Hij stelt duidelijk dat Wallonië op termijn zelfstandig moet kunnen zijn. De rode draad is voor zichzelf zorgen, niet langer afhankelijk zijn. Naast hem zit een afgevaardigde van FGTB, tegenover hem een politicus van MR. Er wordt verschillende keren gezegd: *"Een federale regering zonder de PS is al een staatshervorming op zich."* Didier Reynders zei het voor het eerst na de verkiezingen van 2007 en het is daarna vaak herhaald.

Een federale regering mét de MR en zónder de PS is al een mediahervorming op zich. In elk tv-debat zit er iemand van de MR die erop aanstuurt om toch niet te veel slechts over deze regering te vertellen en om dus bij uitbreiding geen verkeerd woord over Vlaanderen te zeggen. Die nuance en het heel andere ideologische verhaal is dus al een mediahervorming op zich.

Als er nog zwartmakingen over Vlaanderen uitgesproken worden, dan worden die in humor verpakt.

Charline Vanhoenacker en Alex Vizorek verzorgden gedurende drie maanden de inleiding van *Mise au Point*. Die inleiding heet *Revu et Corrigé*. De presentatoren gedragen zich als een soort cabaretiers. Ze starten het seizoen, maar later zullen ze worden vervangen door 'serieuze' mensen. In de eerste uitzendingen van het seizoen zitten ze er, gewoon om olijk te zijn. En wat doen ze? Alle stereotypen, alle verschrikkelikheden van en over Vlaanderen van vijf jaar geleden omzetten in grappen en grollen. Wat de journalisten niet meer doen, dat doen zij nog wél. Tenminste, drie maanden lang, vooraleer ook deze Statler en Waldorf van het scherm verdwijnen. Ze zijn heel sterk op Parijs georiënteerd; je zou denken dat Wallonië een bijhuis is van Frankrijk. In elk grapje waarin ze maar enigszins Vlaanderen kunnen besmeuren met de stereotypen van vijf jaar geleden nemen ze die kans te baat. Bijvoorbeeld als je protesten hebt in Vlaanderen, dan zeggen ze: *"Ja, Vlaanderen, daar zijn ze toch germanofiel, dus ze kunnen toch wat stoerder in opstand komen dan dit."*

Of als ze iets willen zeggen over de medewerkers van Bart De Wever, dan zeggen ze: *"Ah ja, 'des collaborateurs', ah ja."* Er is een kanaal met dit soort boodschappen dat zo voortdurend blijft openstaan, als humor verpakt, parallel naast het ernstige kanaal van de deontologisch correcte journalistiek.

Olivier Maroy is ondertussen verkozen voor de MR. Maroy was van 2003 tot 2014 presentator van *Mise au Point*. De voorbije verkiezingen heeft hij gekandideerd op de lijsten van de MR en is hij verkozen, maar... hij zit in het Waals Parlement en het Parlement van de Franse Gemeenschap. Dat betekent dat hij in de oppositie zit. In al de uitzendingen die ik heb gezien, is hij de enige die over transfers praat. Hij deelt dus niet in de Waals-socialistische koek en stelt onomwonden in een kort interview in *Revu et Corrigé*: *"Als ze binnen tien jaar op eigen benen willen staan, dan zouden ze beter een beetje opschieten, want het gaat hier niet vooruit met die Waalse regering en er komt op deze manier niks van."* Hiermee benoemt hij (als uitzondering) wel de afhankelijkheid van transfers.

Samengevat : in Franstalige media gaat het financieel-economische als regel niet over transfers. Ze hebben het over de financiële uitdagingen, over pensioenen, over werkloosheid. Als het gaat over solidariteit, dan hebben ze het tegenwoordig over de klassenstrijd. Het begrip solidariteit wordt niet in verband gebracht met de transfers. De 'desolidarisering' ten opzichte van Vlamingen is aanzienlijk gedaald. Er is een sussende redelijkheid, maar men is nog wel terughoudend.

Er stelt zich, zo is de ondertoon, een groot gevaar, namelijk de verkiezingen van 2019. Het zij-wij-discours was vijf jaar geleden bijzonder hatelijk. Nu is de oorlogstaal weg, maar de 'zij-wij' is er nog wel. Bij elk aangesneden onderwerp wordt er een vergelijking gemaakt met Vlaanderen, wat in de Vlaamse evenknie 'De Zevende Dag' en in Nederlandstalige duidingsprogramma's niet gebeurt. Het lijkt er sterk op dat er een ongeschreven afspraak bestaat, sinds het aantreden van de nieuwe regering, om het in de media over een aantal kwesties wel te hebben en over een aantal onderwerpen helemaal niet. Spreek niet over transfers. Spreek niet over de staatsfinanciering. Beschouw Vlaanderen niet als één blok. Beschouw Franstaligen niet als één groep. Gij zult niet veralgemenen.

Mijn aanbeveling tot slot : laat in de discussies over transfers het begrip 'solidariteit' vallen! Het leidt alleen maar tot misverstanden. In de tekst van Bart De Wever uit oktober 2010 - het voorstel dat Di Rupo onmiddellijk wegwuifde - staat wel 30 (!) keer het woord 'solidariteit'. In feite is dat nergens voor nodig. Ik weet het wel: het solidariteitsmechanisme is iets dat in wetten wordt vermeld, maar het is geen financieringsmechanisme, het is een moreel principe. In België fungeert het begrip als verketteringsmechanisme dat niet thuishoort in een economisch discours. Je moet de goede vragen stellen bij solidariteit. En je moet je dus vooral afvragen: hoelang nog?

Nu, daar krijgen we vandaag een antwoord op: het is de titel van dit colloquium. Maar je kan ook zeggen, al is dat misschien een beetje cynisch bedoeld: waarom? Solidair, waarom? Waarom geen solidariteit met IJsland of met El Salvador of met Ierland? Of je kan ook zeggen: waarom betalen wij elk jaar twee en een halve keer de opbrengst van het Nederlandse gas, het equivalent daarvan, aan Wallonië? Misschien krijgen we in de rest van het colloquium het antwoord daarop.

Ik dank u.

Solidariteit? De financiële transfers in het federale koninkrijk België

Prof. Dr. Herman Matthijs

Er is mij gevraagd om tussen te komen over het budgettaire, financiële luik van de staatshervormingen in dit land, wat feitelijk in mijn cursus openbare financiën onder het hoofdstuk 'Bijzondere Financieringswet' staat. Bij de studenten ook bekend als het 'buisstuk' van de cursus. Er zijn namelijk niet al te veel mensen die daar nog iets van begrijpen en, om het maar meteen te zeggen, de Zesde Staatshervorming heeft het er zeker niet eenvoudiger op gemaakt. Het is nog ingewikkelder geworden dan vroeger. Omdat het al heel ingewikkeld was en omdat men uiteindelijk ook weinig of geen inspanningen heeft gedaan om het eenvoudiger te maken, kon het in feite niet anders dan nóg complexer worden.

Is de Zesde Staatshervorming en de **aanpassing van de Bijzondere Financieringswet** een copernicaanse revolutie geweest? Het antwoord is simpel: neen. Het is ook een staatshervorming die vrij traditioneel is gebleven met erg veel heterogene pakketten. Dat zie je zowel in de financiering, maar ook in de bevoegdheidspakketten. Dit alles is typisch Belgisch. Heterogene pakketten hebben per definitie het nadeel dat ze ten eerste beleidsmatig heel moeilijk te besturen zijn, want alle mogelijke bestuursniveaus houden zich ermee bezig, en, ten tweede, per definitie zijn ze dan ook budgettair veel duurder dan homogene pakketten (zoals dat het geval is in andere landen).

Ik ga straks even terugkomen op de Vlaamse begroting, die is wel degelijk fors gestegen in deze zesde staatshervorming via de aanpassing van de Financieringswet. Nu heeft ze een omvang van 38 miljard, daar is dus feitelijk een slordige 10 miljard bijgekomen. Maar: de basis van de Financieringswet blijven dotaties. Dotaties die feitelijk grotendeels afkomstig zijn van twee fiscale bronnen in dit land. De personenbelasting en de btw. Daarbij is het ook gebleven. Men heeft bijvoorbeeld geen vennootschapsbelasting erbij genomen en ook niet de parafiscaliteit; het bleef beperkt tot de personenbelasting en de btw.

Het is ook een vrij traditionele staatshervorming geweest vanuit historisch standpunt. De staatshervormingen in dit land zijn altijd hervormingen geweest vanuit de Vlaamse eis voor meer bevoegdheden - waar, wat verbloemend gesteld, de Franstaligen nooit zo echt voor te vinden zijn geweest, maar in ruil hebben zij de garantie gekregen dat de ontvangsten via dotaties zouden verlopen. Want in een federaal land of een confederaal land, wat het ook moge wezen: je ziet wereldwijd dat armere deelstaten altijd voor dotaties gaan. Immers, dan zijn ze tenminste zeker van hun inkomsten. Mutatis mutandis gaan rijke regio's in regel voor eigen fiscaliteit. Dat fenomeen zie je ook in dit land.

We zijn ook een land dat opvalt door het feit dat wij twee soorten deelstaten hebben, namelijk Gemeenschappen en Gewesten. Dat is dan weer iets dat je in de rest van de wereld niet zoveel terugvindt. Onze constructie is deels een gevolg van het feit dat er in België ook een Duitstalig gebied is, waarover geen eensgezindheid bestond om het eveneens te bekleden met gewestbevoegdheden. En dan is er uiteraard het Brusselse vraagstuk. Over onze hoofdstad en haar toekomst bestaat nota bene ook langs Vlaamse zijde niet al te veel visie. Daarover is men het nooit eens geraakt in de langgerekte rit-met-tussenpozen, die de institutionele hervorming van dit land is. De Bijzondere Financieringswet gaat alleen over de twee grote Gemeenschappen en de drie Gewesten, die ik even kort zal overlopen.

Bijzondere Financieringswet

- VL & FR Gemeenschappen:
 - Gedeelde belasting: btw & personenbelasting
 - Blijvende dotaties: Lotto, Plantentuin Meise, buitenlandse studenten
 - Nieuwe dotaties: kinderbijslag, ouderenzorg, volksgezondheid, ziekenhuizen & justitiehuisen

De afspraken wat betreft de Duitstalige Gemeenschap zitten in gewone wetten verrat (de wet van december 1983) en laat ik hier buiten beschouwing; een gewone wet is ook met een gewone meerderheid te wijzigen, een bijzondere wet niet. Die gaat feitelijk alleen over **de twee grote Gemeenschappen**: de Vlaamse en de Franse. Die halen hun geld uit de zogenaamde gedeelde belasting. Zij krijgen namelijk stukken van de btw en de personenbelasting. Dat is gebleven, ook na deze staatshervorming. Bovendien zijn er dan ook een aantal blijvers in de staatshervorming wat betreft de financiering van de grote twee Gemeenschappen. Mocht u het nog niet weten: als u elk weekeinde speelt op de Lotto, dan financiert u de Bijzondere Financieringswet, want een deel van de winst van de nationale loterij wordt namelijk gebruikt om de drie gemeenschappen te financieren. Het zijn niet dé grote bedragen, maar toch, dat blijft er allemaal maar rustig verder kabbelen. Ik heb daarover een internationaal vergelijkend onderzoek gedaan: België is het enige land waar dat zo gebeurt. Ik heb geen enkel land in de wereld teruggevonden waar de loterijen worden gebruikt voor de financiering van een staatshervorming.

Merkwaardig genoeg is er in het dotatiestelsel ook nog altijd sprake van de plantentuin van Meise, hoewel die ondertussen is overgeheveld naar Vlaanderen, maar toch blijft dat een vorm van speciale dotatie. Ook buitenlandse universitaire studenten worden nog altijd speciaal gefinancierd. Een bevredigende uitleg waarom niet-buitenlandse universitaire studenten *niet* worden gefinancierd heeft tot nog toe niemand mij kunnen geven. En zo gaat ook dat maar rustig op die manier verder. Ogenschoonlijk geen haan die ernaar kraait. Moraal van het verhaal: één keer als een dotatie in de Bijzondere Financieringswet geraakt, geraakt die daar nooit meer uit. En dan zijn er in de Zesde Staatshervorming héél véél nieuwe dotaties. Men gaat dan geen systeem invoeren dat één globale dotatie is, maar voor alle soorten bevoegdheden komen er *aparte* dotaties met *aparte* berekeningen. De kinderbijlagen zijn hier al een paar keer genoemd. Dat zal waarschijnlijk het grootste pakket worden. Dat blijft eigenlijk een federaal systeem, maar het wordt overgeheveld via een feitelijk enveloppesysteem en dan wordt jaarlijks het aantal kinderen tussen nul en achttien jaar per deelstaat berekend. Brussel telt ook apart mee via de GGC - die heel belangrijk wordt trouwens. Bizar genoeg: men rekent tot achttien jaar, want theoretisch kan je in dit land kinderbijslag krijgen tot 25 jaar, maar kinderen van 18 tot 25 vallen uit de boot - in de tellingen tenminste.

Wat ouderenzorg betreft is de parameter vastgelegd op (boven) 80 jaar. Volksgezondheid wordt een aparte dotatie, meer bepaald stukken van volksgezondheid die zijn gedefederaliseerd. Ziekenhuizen, justitiehuisen: het worden allemaal aparte soorten dotaties.

Bijzondere financieringswet

- De drie gewesten
 - Fiscale middelen : bv. Milieutaksen, enz....
 - Gewestelijke taksen : de gekende lijst
 - Aanvullende PB belasting
(light vs. maxi versie, dotaties fiscale uitgaven)
 - Tewelkstellingsprojecten
 - Nationale solidariteit: evolutie

	VL	BXL	WL
1994	+ 5,6	+6,4	-11,7
2013	+ 9,6	-18,1	-11,3

Dan komen we bij **de drie Gewesten**, die zitten alle drie wel degelijk in de Bijzondere Financieringswet. De Gewesten hebben sinds 1989 een aantal eigen fiscale middelen. Onder andere milieutaksen, jachtvergunningen, visverlof en dergelijke zaken. De gewestelijke taksen zijn de gekende lijst van de verkeersbelasting, onroerende voorheffing, successierechten, erfenisrechten: dat is ook allemaal gebleven.

Daarnaast krijgen de drie Gewesten eveneens een aanvullende belasting, maar dat gaat alleen over de personenbelasting. De btw geldt slechts voor de Gemeenschappen. De Gewesten krijgen dus een deel van de personenbelasting waarin ze autonoom zijn geworden, maar dat principe was in feite al verworven. Uit een light- is een maxi-versie geboren. Feitelijk is het simpel uitgelegd zo, dat de belastingtarieven federaal blijven: 25%, 30%, 35%, 40%. In het kader van de tax shift gaat de federale regering nu besluiten om de belastingschijf van 30% eruit te gooien. Maar een deelstaat kan wel op- en afcentiemen gaan heffen, waarbij belastingverminderingen mogelijk worden. Daar heeft een toepassing van bestaan in een Vlaamse regering vóór 2009, in de periode 2004-2009. Dan kregen de werkende mensen die in Vlaanderen woonden in de maand februari extra geld bij. Bij de regeringsformatie 2009 is dat afgeschaft omwille van budgettaire besparingen, want dat kostte toen 720 miljoen euro per jaar. Dus mijn vraag is natuurlijk wel: als je ooit de light-versie hebt afgeschaft, omdat ze te duur was, dan ga je zeker niet de maxi-versie invoeren, wetende dat de Vlaamse Regering voor het tweede jaar op rij opnieuw een tekort op haar begroting presenteert.

Voor de rest staan in het nieuwe dotatiestelsel nog een rist tewerkstellingsprojecten en dan kan ik eindelijk de nationale solidariteit aansnijden. Het principe is een solidariteit van de rijken met de armen en dat wordt feitelijk berekend op de fiscale capaciteit per hoofd van de personenbelasting. Van begin jaren '90 tot vandaag de dag zie je dat Vlaanderen altijd positief heeft gescoord. Dat is ook licht gegroeid. Dus Vlaanderen heeft daar nooit iets van gekregen, want je kan alleen maar geld ontvangen als je negatief staat, zo simpel is het. Wallonië heeft altijd negatief gestaan. Maar de Walen zijn ook niet verder gezakt en zijn de laatste jaren opnieuw aan het stijgen. Bovendien betreft het een systeem dat je niets ontvangt als je een positief saldo laat optekenen. Of je nu op -5 staat of -25, je staat negatief, maar met -25 krijg je uiteraard meer dan -5. Dus hoe dieper je zakt, hoe meer geld je krijgt. Begin je opnieuw te stijgen, dan krijg je minder, bizar genoeg. In België is er dan ook nog Brussel en dat is nu net het meest merkwaardige: Brussel is gestart in een betere situatie dan Vlaanderen, maar is nog voor de eeuwwisseling weggezakt en is nu zelfs onder Wallonië terechtgekomen. Brussel is het grootste zorgenkind, want men heeft er natuurlijk nooit aan gedacht dat men in een situatie zou belanden dat er twee van de drie geld gingen ontvangen. Men dacht: hoogstens zal er ooit één noodlijdende regio zijn. Dat is uiteraard een ernstig probleem, vooral omdat de demografische situatie van Brussel bijzonder slecht is. Er is immers het onomstootbare feit dat de Brusselse bevolking erg snel toeneemt en daar op geen enkele manier voldoende tewerkstelling tegenover staat.

In Duitsland werkt het systeem heel anders. In Duitsland moeten de rijkere deelstaten slechts betalen tot een percentage tot 110%, dus tot 10% die je boven het gemiddelde zit. Kom je bijvoorbeeld uit deelstaten zoals Baden-Württemberg en Beieren, die boven de 110% zitten, dan moet je dat stuk boven die 110% niet extra financieren ten behoeve van de solidariteit. Maar het omgekeerde geldt ook in Duitsland. Als je wegzakt onder de 90%, krijgt je geen extra geld erbij. Maar bij ons is dat niet zo. Er zijn wel aanzetten, maar daar blijft het bij: in de Financieringswet is nu ingeschreven dat waar vroeger voor 100% werd gefinancierd dat nu nog maar voor 80% gebeurt. Op zich is dat al historisch. Maar desalniettemin zijn er twee van de drie deelstaten die permanent worden gefinancierd terwijl de derde - Vlaanderen - dit alles helpt ophoesten.

De Vlaamse begroting 2015 bedraagt dus om en bij 38 miljard, waarvan het overgrote deel die dotaties zijn: meer dan 31 miljard. Uit de relatief autonome gewestelijke taksen komt met moeite 5,6 miljard. Dat is, op de keper beschouwd, dus niet het grote bedrag. Vlaanderen heeft beslist om de belasting op de invoering van bedrijfsvoertuigen te verhogen. Maar de Vlaamse begroting wordt ermee geconfronteerd dat, waar het vroeger een begroting was met een overschot of tenminste een evenwicht, het nu al het tweede jaar op rij is dat er tekorten opduiken. Ook de Vlaamse schuld is de laatste jaren gestegen, onder andere door de herberekeningen van Eurostat in het kader van de debudgettering van grote infrastructuurwerken. Ook het feit dat nogal wat begrotingen van lokale bestuurders zwaar in het rood gaan tikt aardig door. In het licht van alle Europese begrotingsregels is de situatie van de Vlaamse openbare financiën er zeker niet op verbeterd de laatste jaren.

Vlaamse begroting 2015

- Dotatie gemeenschap : 20,5 miljard
- Dotatie gewest : 10,7 miljard
- Gewestelijke taksen : 5,6 miljard
- Rest : 1,2 miljard

- Totaal : 38 miljard euro

De twee grootste posten in die begroting langs de uitgavenzijde zijn onderwijs - dat was altijd al zo -, ongeveer 12 miljard euro, maar door de staatshervorming is het pakket sociale zaken even groot geworden: eveneens 12 miljard. Onderwijs en sociale zaken zijn twee bevoegdheden van de Gemeenschappen. Voor bestuur en openbare werken moeten we ons beperken tot 3 miljard, wat betrekkelijk weinig is. Want als men dan toch in Vlaanderen de ambitie heeft om het industriële logistieke centrum van Europa te zijn, dan zijn er toch wel dringend infrastructuurwerken nodig in dit land. De laatste autosnelweg die in Vlaanderen is gebouwd, is de A2 tussen Leuven, Aarschot en Genk. En sindsdien is hier niks meer gebeurd, in tegenstelling tot wat er via het Waalse zogenaamde 'Marshallplan' voor infrastructuur is gerealiseerd voor onze zuiderburen. Wat buitenlandse investeringen aangaat, dreigt Vlaanderen op die manier relatief minder aantrekkelijk te worden.

De vorige regering-Di Rupo, die op zich trouwens niet over een bijzondere meerderheid kon beschikken, want ze had hulp nodig van Ecolo en van Groen, is uitgegaan van tien beginselen in het bestek van haar aanpassing van de Financieringswet. Die staan allemaal in die wet opgesomd. Het bizarre is dat - volgens mij - die beginselen elkaar tegenspreken. In elk geval blijft het een dotatiesysteem, dat heb ik al beklemd. Er is nauwelijks sprake van autonomie, want wie beslist over de personenbelasting en de btw? De federale overheid. Zij bepaalt de regelgeving, zij doet de inning en zij keert het geld uit. Daar hebben de deelstaten niets over te zeggen. Wij zijn niet de Bondsrepubliek Duitsland, waar bijvoorbeeld de Bundestag en de federale overheid wel degelijk nog steeds beslist wat de regelgeving is van btw en personenbelasting, maar de deelstaten bevoegd zijn om ze te innen. De Länder en de stadsstaten zijn daarin autonoom. De autonomie om te innen geeft macht. En de verdeelsleutel, namelijk het feit dat 57,5% bij de deelstaten blijft en 42,5% voor de Bund is, kan in Duitsland alleen maar gewijzigd worden door de Bundesrat, waarin de deelstaten zitting hebben. Dat is een constellatie die we in België helemaal niet kennen. We zijn een systeem gebleven van dotaties, dus van weinig autonomie en van weinig vertrouwen. De staatshervormingen en dan zeker als ze ingrepen op de Bijzondere Financieringswet staan bol van onduidelijke parameters. Je merkt dat nu feitelijk ook met een begrotingsopmaak: die kan niet zonder begrotingscontrole een paar maanden later. Hoe de begroting effectief uitmeet is heel onvoorspelbaar door de fluctuering van de variabelen in de wetgeving. Zo is het dus niet uitzonderlijk - voor mij was dat echt geen verrassing - dat plotseling 700 miljoen euro begint te schuiven. Zo geraakt het budgettaire probleem van de regering-Michel opgelost, maar moeten alle deelstaten eensklaps geld gaan bij zoeken. Een paar maand later gaat het alweer over een ander bedrag. Zulke incidenten zullen zich dus voortdurend blijven voordoen, omdat de Financieringswet een ondoorgrondelijk kluwen is geworden. Sommige parameters worden berekend aan slechts 82,5% van de bbp-toename. In een aantal gevallen wordt de inflatie meegeteld, in andere gevallen niet. Dan weer is er, zoals gezegd, een parameter van nul tot achttien jaar, dan weer een variabele boven de 80 jaar. Een kat vindt er haar jongen al lang niet meer in terug.

Nieuw is ook dat de deelstaten moeten bijdragen aan de problematiek van de openbare financiën van een federale staat. Want op federaal niveau zit natuurlijk het grootste stuk van het problematische tekort en de schuld die wij in opdracht van de Europese Unie zouden moeten aflossen. Daarvoor moet een extra inspanning vanwege de deelstaten gebeuren en ook in hun bijdrage aan de statutaire pensioenen, de pensioenen dus van de vastbenoemden die geen deel uitmaken van de landelijke sociale zekerheid in dit land. Die statutaire pensioenen zitten in de staatsbegroting en die is federaal gebleven en daaraan moeten alle deelstaten bijdragen. Dat zijn in feite twee nieuwigheden waardoor de deelstaten financieel voor voldongen feiten worden gesteld. Niet alleen Vlaanderen, maar ook de andere deelstaten: het Waalse Gewest, de Franse Gemeenschap, de Duitstaligen en natuurlijk Brussel.

De Bijzondere Financieringswet wijzigen kan alleen met een bijzondere meerderheid. Dat volgt uit de aard van het beestje (de wet) zelf. De voormalige regering-Di Rupo had, zoals gezegd, zo'n meerderheid niet. Ze is dan hulp gaan zoeken in de oppositie. De huidige regering-Michel kan ook niet bogen op zo'n bijzondere meerderheid. Het enige wat je kan doen, is de wet voor de Duitstaligen wijzigen, want dat is een gewone wet, die van 31 december 1983. Dus de Bijzondere Financieringswet verder op de schop nemen zal deze legislatuur zeker niet gebeuren. Of dat eventueel na de verkiezingen van 2019 zal gebeuren, is koffiedik kijken. Je hebt niet alleen een bijzondere meerderheid in het parlement nodig, maar je moet ook op je hoede zijn voor ongewenste effecten van bepaalde ingrepen aan de wet. Er is dus wel wat moed en volharding voor nodig, niet enkel juridische spitsvondigheid, maar ook financieel-economische modellering.

Over de financiële transfers binnen het Belgische staatsverband is het niet nodig om flauw te doen. De Bijzondere Financieringswet speelt er een hoofdrol in. Je komt altijd uit op berekeningen die de geldstromen op minstens 7 miljard euro schatten. Maar dan begint de discussie pas, want ga je daar de schulden en de rentelasten van de federale overheid bijtellen en hoe moet je dat dan doen? Om een idee te geven: voor 2015 bedragen die rentelasten op de schuld 12 miljard euro. Even meegeven dat dit als dusdanig een dikke meevaller mag worden genoemd, omdat de rente en de inflatie heel laag staan. Mochten die de volgende jaren gaan verdubbelen naar 2% of zelfs 3%, dan wordt dat een regelrecht budgettair drama. De vraag is: hoe ga je dat meetellen? In elk geval lijkt het realistisch om de transfers te schatten als meer dan 10 miljard.

Opvallend is ook dat er recent een studie is uitgekomen over de berekeningen van de spaarquoten. Het feit dat wij in dit land relatief veel tekorten hebben en overheidsschuld, is feitelijk in het buitenland nooit groot nieuws. Dat is niet iets dat de financiële berichtgeving van CNN haalt, de International Herald Tribune, Le Figaro of de Neue Zürcher Zeitung. En waarom niet? Voor veel van die buitenlanders is de schuld in dit land in hoofdzaak een binnenlands probleem. Door het feit dat er veel mensen hier in dit land hoge spaarquota hebben, zit iedereen feitelijk met zijn spaargeld de begrotingstekorten te financieren. Zo zit de vork in de steel. Dat probleem stelt zich ook met Japan: Japan heeft een schuld van 210% van het bbp, maar de Japanner spaart heel veel, dus in de ogen van buitenlandse waarnemers is dat geen halszaak. Want de Japanners financieren uiteindelijk hun eigen tekort. In het hypothetische geval dat we de gigantische schuld van 107% van het BBP moesten hebben uitstaan bij Amerikaanse banken, dan waren Amerikaanse mariniers hier al lang geland, maak u maar geen zorgen. Wat wel opvalt in die spaarquota is het bijzonder hoge aandeel van Vlaanderen. Dat is toch wel een opvallend gegeven. En het erg lage niveau van Brussel, dat meer dan 10% van de bevolking uitmaakt.

Toekomst ?

- BFW wijzigen in een federatie ?
- Confederatie ?
- À la Catalunya y Scotland
(grenzen, schuld, nomenclatuur)

De Bijzondere Financieringswet wijzigen is geen sinecure. Er is een bijzondere meerderheid voor nodig, maar geen verklaring tot grondwetsherziening, aangezien de Financieringswet niet in de federale grondwet staat. Het is overigens zeker dat er zich behoorlijk wat problemen stellen met die fameuze Zesde Staatshervorming. Die hervorming is niet transparant en in dat opzicht bevat ze de kiemen van de noodzaak om vroeg of laat tot een Zevende Staatshervorming te komen. De discussie zal blijven spelen dat, telkens wanneer de Vlamingen meer bevoegdheden vragen, de Franstaligen zullen stellen dat het voor hen oké is op voorwaarde dat ze zeker zijn van hun centen. Over nut, onnut, zin en onzin van het dotatiestelsel gaan we met Wallonië voor eeuwig blijven discussiëren. Of de doorstoot naar een confederaal systeem daaraan iets zal veranderen, is eveneens voer voor discussie.

Het is mij bijvoorbeeld niet altijd meteen duidelijk wat de verschillende politieke partijen in dit land bedoelen met het begrip 'confederatie', want ze hebben dat onder verschillende omstandigheden allemaal al wel eens geopperd, maar als puntje bij paaltje komt bedoelen ze allemaal wat anders. Historisch noch juridisch is het helemaal duidelijk wat nu een exacte definitie is van een confederatie.

Bovendien is er het vraagstuk Brussel, waarover langs Vlaamse kant niet veel visie is en al zeker niet hoe men dat gaat financieren. Ik weet alleen met zekerheid dat een confederaal model blijkbaar nog toekomst wil laten voor een Belgisch niveau. Voor het overige is er nauwelijks verschil met onafhankelijkheid. Er is weliswaar debat mogelijk over welke bevoegdheden we - Vlaanderen en Wallonië - nog samen willen doen. Als we niet langer federaal blijven en ook niet kiezen voor een confederaal samenleven, dan gaan we de weg op van Catalonië en Schotland. Dan ga je natuurlijk de federatie ontbinden en dan leert de internationale literatuur dat je een akkoord moet bereiken over drie zaken:

- (1) De grenzen. In Schotland en Catalonië is dat vrij duidelijk, maar hier, rond Brussel, is dat steeds minder duidelijk.
- (2) De schuld. De verdeling van de schuld is geen eenvoudige opgave. Dat is kwestie van enkele vage principes en voor de rest politiek afgesproken verdeelsleutels.
- (3) De nomenclatuur. Dat zijn de rechten en de verplichtingen, het lidmaatschap van internationale instellingen, het internetnummer, het internationaal telefoonnummer. Enzovoorts.

Catalonië en Schotland zijn er trouwens ook nog niet, maar ze bevinden zich al wel in een andere, meer voortgezette situatie. De discussie over het behoud van de euro voor nieuwe landen of zogenaamde 'opvolgerstaten' is ook niet altijd even gemakkelijk, ofschoon wel interessant. Mocht er ooit onafhankelijkheid komen van Catalonië, Schotland of Vlaanderen, dan zal dat in fine beslist worden in Washington D.C. De Verenigde Staten willen dat wat er internationaal gebeurt steeds zo goed mogelijk in hun geopolitiek voordeel uitdraait. De Catalanen kunnen maar beter nu al een vliegticket naar Washington boeken om zo snel als enigszins mogelijk het NAVO-verdrag te gaan ondertekenen.

Ideologisch zit de Europese Unie met die volkeren die onafhankelijkheid willen in de maag, want het is geen verhaal van links of rechts. Politiek is de Schotse SNP een onversneden linkse partij, terwijl in Catalonië het beeld veel meer gemengd en genuanceerd is. Er zijn wel meerdere dossiers waarmee de EU geen blijf weet de laatste maanden, maar de officiële duiding bij de wil tot onafhankelijkheid van belangrijke Europese regio's is ook zo'n dossier.

2019 wordt koffiedik kijken, maar belangrijk is natuurlijk wel dat de verkiezingen van 2014 niet over de staatshervorming gingen. Die van 2010 gingen daar wél over. Die van 2014, die gingen puur over sociaaleconomische, budgettaire thema's en de staatshervorming is in de campagnes amper aan bod gekomen. Dat was wel een opvallend gegeven. Ook in de huidige regering wordt er uiteindelijk weinig over gezegd en gaat het puur over het budgettaire, het sociaaleconomische. Magda Michielsens heeft er al op gewezen dat men zegt: "*Een regering zonder de PS: dat is al een staatshervorming op zich.*" Degene die dat tien jaar geleden voor het eerst op 'Mise Au Point' is komen zeggen was volgens mij Didier Reynders (MR). Als we ooit in dit land een prijs gaan uitreiken voor de politicus met de grootste kennis van Machiavelli: Didier Reynders. Deliberatie is voor hem niet nodig. Dus de vraag is: wat is er mogelijk om aan dat ingewikkelde systeem van de Bijzondere Financieringswet en inherente transfers te wijzigen? Op dit ogenblik weinig of niks. Dat systeem gaat de volgende jaren blijven bestaan. Om de zoveel maanden zal je in de media lezen dat er nog eens een paar honderd miljoen schuift omwille van een herberekening: een wijziging in het bbp of een inflatie van 0,5% die er bijkomt of er afgaat in heel dat systeem. Dan zal het inderdaad wachten zijn tot 2019 of een nieuwe staatshervorming hoegenaamd een thema wordt. Als het al een thema wordt vóór de verkiezingen, is het helemaal niet zeker dat daar ná de verkiezingen iets mee zal gebeuren.

Slotsom is dat de Bijzondere Financieringswet een systeem betreft dat heel ingewikkeld is, bovendien ingewikkelder is geworden dan vroeger, al helemaal niet transparant is, en ook moeilijk vergelijkbaar is met systemen in andere landen. Het is een specifiek Belgisch systeem. En daarom helemaal tot slot: als je het stelsel wil wijzigen, zal dat geen wandeling in het park zijn, want het maakt deel uit van het dna van België zelf.

Panelgesprek (*)

Geert Jennes (GJ), Alain Mouton (AM), Erik Stoffelen (ES) en Remi Vermeiren (RV). Moderator: Guy Tegenbos (GT).

(*) redactie door Steven Utsi

GT - In normale omstandigheden dient een panelgesprek om politieke conclusies te formuleren en politieke tegenstellingen tussen participanten duidelijk te maken. Maar... Dat is vandaag net niet het geval. De bedoeling van dit panelgesprek is veeleer om technisch uit te klaren wat we nu precies weten over een aantal aspecten van de transfers. Als het de bedoeling is om de transfers opnieuw op de politieke agenda te krijgen, dan moet je een aantal bouwstenen hebben waarvan je zeker bent dat ze juist zijn en die gaan we trachten te achterhalen in dit panelgesprek.

In feite zijn er vier vragen aan de orde:

- (a) Zijn die transfers berekenbaar en - als ze berekenbaar zijn - hoe groot zijn ze dan?
- (b) Van de transfers wordt gezegd dat ze Vlaamse noden hypothekeken; is dat zo, dat wil zeggen: als de geldstromen ophouden, kunnen we dan plotseling een aantal dingen wél die we vroeger dachten niét te kunnen?
- (c) We weten natuurlijk dat die transfers niet onmiddellijk 'weg' zijn en vandaar dat het gangbaar is een pakket eisen te formuleren wat betreft de geldstromen: ze moeten transparant zijn, ze moeten proportioneel zijn, ze moeten relevant zijn en dus slaan op dingen die ter zake doen, ze moeten in de tijd uitdoven en ze moeten aanzetten tot goed gedrag... Een hele boterham, maar wat weten we precies daarover: zolang de transfers bestaan, hoe moeten ze dan zijn?
- (d) Tot slot: als je een boedelscheiding organiseert of iets wat in die richting gaat - wat doe je dan met de staatsschuld?

De debaters vandaag zijn van diverse pluimage. Eerst en vooral is in ons midden een kersverse doctor: Geert Jennes. Hij heeft gisteren met glans zijn doctorstitel behaald aan de KU Leuven als Vives-medewerker; zijn proefschrift ging minder over de geldstromen als dusdanig als wel over hoe de werkzaamheid van politici geldstromen naar bepaalde gewesten organiseert. Ons tweede panellid is Erik Stoffelen. Hij is secretaris van het Aktiekomitee Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ), dat samen met de VVB dit colloquium organiseert. De derde man is Remi Vermeiren. Hij is bekend van de denkgroep In de Warande, KBC en tal van andere engagementen. Tot slot verwelkomen we Alain Mouton van het weekblad Trends. Straks is er nog een speciale gast: Herman Deweerdt, licentiaat economie en publicist, zal zijn eigen transferonderzoek toelichten en op die manier de paneldiscussie verder voeden.

(a) Over de berekenbaarheid en hoegrootheid van de transfers

ES - We komen uit een periode dat er ongelofelijk veel discussie was over de omvang van de transfers. Die discussie is wat geluwd, maar toch wordt er naargelang de bron nog altijd met miljarden gegooid. De meeste eensgezindheid is er over de eerste drie transferkanalen, namelijk de geldstromen via de federale begroting, de Bijzondere Financieringswet en de sociale zekerheid. Samen zijn die drie kanalen goed voor zo'n 8 miljard euro.

Geldtransfers uit Vlaanderen: stand van zaken

Transfers uit Vlaanderen via de **eerste drie kanalen** (in miljard euro):
03.10.15

	FB (fed.begroting)	BFW (bijz.financ.wet)	SZ (soc.zekerheid)	Totaal
N-VA (jaar 2010)*	1,300	1,800	4,800	7,900
VIVES G. Jennes (jaar 2011)**	1,074	1,102	3,991	6,167
H. Deweerdt (jaar 2011)***	1,828	1,692	4,508	8,028
CERPE UNamen (jaar 2012)****	geen details	geen details	geen details	7,806

*publ.: juni 2013 www.n-va.be

**publ.: december 2014 www.econ.kuleuven.be/vives (briefing)

***publ.: januari 2015 www.doorbraak.be

****publ.: april 2015 www.unamur.be/cerpe

Heel interessant en waardevol voor ons betoog was dat er onlangs een studie uitkwam van de Universiteit van Namen die het cijfer van acht miljard ronduit bevestigde. Eenmaal er een redelijke consensus bestaat over de cijfers, dan is het maar de vraag: wat nu gedaan? Wat is de volgende stap? Over naar actie dus, maar hoe en vooral: langs welke lijnen?

Overgaan naar actie tegen de transfers wordt bemoeilijkt omdat er één cijfer is waarover discussie blijft bestaan. Het gaat dan meer bepaald over de transfers via de intrestlasten op de staatsschuld. De Universiteit van Namen wil bijvoorbeeld die rente op de staatsschuld niet verrekenen in het totale transferbedrag. De berekeningen van de transfers via dat kanaal door Vives en Herman Deweerdt komen straks aan bod.

Transfers uit Vlaanderen via het **vierde kanaal** (in miljard euro): 03.10.15

	Intrestlasten staatsschuld	Bemerkingen
In de Warande (jaar 2003)*	3,850	
CERPE UNamen (jaar 2012)**	0	
H. Deweerdt (jaar 2011)***	0,790	In afwachting van historisch onderzoek
VIVES - G. Jennes (jaar 2002)****	14,600	Niet optelbaar bij transfers via kan. 1, 2 en 3

*publ.: nov. 2005 Manifest voor een zelfstandig Vlaanderen in Europa

**publ.: april 2015 www.unamur.be/cerpe

***publ.: juni 2015 www.doorbraak.be

****publ.: maart 2015 www.econ.kuleuven.be/vives (discussion paper) en www.researchgate.net/profile/Geert_Jennes

Voor het Aktiekomitee is het exacte totaalbedrag van de transfers niet de essentie. Of nog meer: als morgen de transfers opgedroogd zouden zijn, dus indien ze nul euro zouden bedragen of zelfs als ze - nogal hypothetisch - in de andere richting zouden gaan, dan zijn wij met evenveel enthousiasme voorstander van de overheveling van alle takken van de SZ naar de Gemeenschappen voor de uitbouw van een Vlaamse sociale zekerheid.

Het transfergegeven is zeker een element in ons pleidooi voor die autonome Vlaamse sociale zekerheid. Dat is iets dat we niet stelen of banken zullen steken, maar wij hebben tal van argumenten om te pleiten voor een eigen Vlaamse sociale zekerheid. Zo zijn er de accenten die we in de SZ willen leggen namens onze eigen Gemeenschap, een efficiënter SZ-beleid door coherente bevoegdheidspakketten en tenslotte responsabilisering van de Gemeenschappen tot een spaarzaam SZ-beleid.

Tussenkost Herman Deweerdt

De onvoorstelbaar grote verschillen in de omvang van de transfers op rentelasten doen twijfelen aan de geloofwaardigheid van het transferverhaal. Bovendien is het onderscheid tussen de klassieke transfers en andere ook niet verhelderend. En er is meer: sedert 1951 zijn er in dit land ieder jaar op drie kleine uitzonderingen na begrotingstekorten geweest. We hebben met andere woorden steeds boven onze stand geleefd door een deel van de uitgaven te financieren met geleend geld, dat wil zeggen dat de berekening van de transfers volgens de methode van 'juste retour' hier vrolijk aan voorbijgaat en veronderstelt dat er altijd wel voldoende financiële middelen waren. Dat was evenwel maar zelden het geval en dus zijn de geldstromen evenveel keren voor een deel fictief geweest. We moeten ons afvragen of de onnauwkeurigheid waarmee de transfers en de omvang van de transfers gemeten wordt niet groter is dan de onnauwkeurigheid waarmee de uitlaat van sommige dieselwagens gemeten wordt. Misschien ligt het wel aan de ingebouwde software.

In wat ik een integrale methode genoemd heb voor de benadering van de transfers meen ik oplossingen gevonden te hebben voor de berekening van realistische transfers die optelbaar zijn, ook wat betreft de transfers op de rentelasten.

Heel kort: het vertrekpunt is een geconsolideerde staat van alle uitgaven en alle inkomsten op het niveau van Entiteit 1, dat is de eigenlijke federale overheid, de sociale zekerheid inclusief. Dus met inbegrip van de kapitaaluitgaven, maar ook de rentelasten en de niet-fiscale evenals de niet-parafiscale ontvangsten.

In deze benadering zijn controles ingebouwd om erover te waken dat er voldoende inkomsten zijn, zowel globaal als bij de gewestelijke verdeling. Er zijn overigens nog meer beslissingsregels; ik zal me nu beperken tot de schuldverdeling en transfers die ermee gepaard gaan.

Hoe de federale schuld precies verdeeld wordt over de Gewesten is historisch gegroeid en heeft wortels die teruggaan tot 1830. We zijn er dus mee geboren. Wat nu de oorzaak is van schulden is op zich heel eenvoudig:

schulden ontstaan omdat we meer geld uitgegeven hebben - dus wij nu en allen voor ons in het verleden - dan dat we financiële middelen ter beschikking willen en wilden stellen. Er zal dus een groot en moeilijk historisch onderzoek nodig zijn om terug te kijken in de tijd hoe de uitgaven verdeeld waren in de verschillende Gewesten.

Bij gebrek aan dergelijk en degelijk historisch onderzoek kunnen we verdelen. Dat is mogelijk voor de jaarlijkse schuldtoename vanaf 1990. Daartoe heb ik altijd voorgesteld te werken met de begrotingssaldi en niet met de primaire saldi (dus zonder rentelasten te verrekenen). Als zodanig hebben primaire saldi met de transfers niets te maken. Ik verdeel dus de schuldtoename in dezelfde verhouding als de uitgaven van de federale begroting die naar de drie Gewesten gaan.

Volgend punt is de verdeling van de jaarlijkse intrestuitgaven. Ook dat is al bij al vrij eenvoudig: eenmaal de schuld gewestelijk verdeeld is, is er een rechtstreeks verband tussen de omvang van de intrestlasten en de schulden. De jaarlijkse intrestuitgaven verdeel ik in verhouding tot de gewestelijk verdeelde schuld - zoals daarnet gesteld -, met andere woorden: in verhouding tot de gecumuleerde gewestelijk verdeelde uitgaven.

De terugbetaling van de schulden is in dit land een zo goed als onbekend fenomeen. Vanaf 2020 zal dat misschien wél gebeuren. Zo'n terugbetaling is alleen mogelijk als er een begrotingsoverschot is, dan zal de federale regering dat overschot kunnen gebruiken om een deel van de schulden terug te betalen. Nu, dat is een uitgave zoals alle andere uitgaven van de federale overheid en op die terugbetaling zal een nieuwe transfer ontstaan. We kunnen die geldstroom berekenen door het verschil te maken tussen (a) de gewestelijke verdeling van die terugbetaling in dezelfde verhouding als de opgebouwde schuldverdeling en (b) de uitgaven die gefinancierd worden, in dezelfde verhouding als de ontvangsten in een specifiek jaar van terugbetaling. Deze nieuwe transfer die we vanaf ongeveer 2020 mogen verwachten, bestaat eigenlijk nu al virtueel; naarmate de schuld toeneemt, is er geen onmiddellijke transfer, maar er hangt wel een potentiële transfer voor de toekomst in de lucht.

Transfers in miljoen €			
	VLAANDEREN	WALLONIE	BHG
Transfer op de interestuitgaven in 2012			
	687	-575	-112
Potentieel toekomstige transfers op de federale schuld			
	22.702	-21.081	-1.620

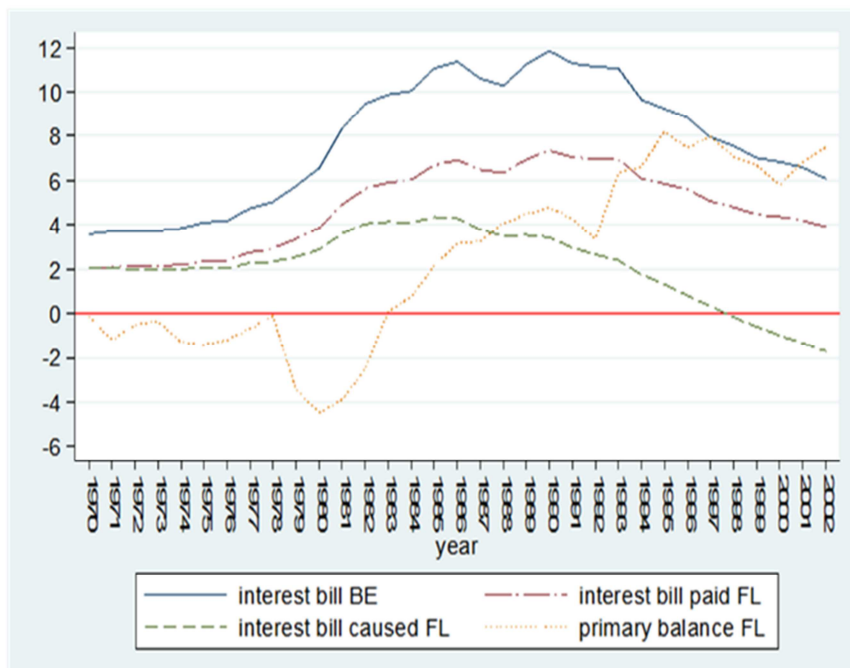
Volgens de besproken methodiek zijn de transfers op de intrestuitgaven in het jaar 2012 vanuit Vlaanderen 687 miljoen. De andere, potentieel toekomstige, transfer op de federale schuld bedraagt eind 2012 22,7 miljard, maar die zal nog verder stijgen tot het jaar 2020. De dag of het jaar dat we beginnen aan de terugbetaling van de schuld zal daar een potentiële transfer aan hangen van ongeveer 25 miljard of zelfs iets meer. (Red.: *Publicaties van Herman Deweerdt in dat verband: "Naar een nieuwe en integrale benadering van de transfers, www.doorbraak.be , 1 juni 2015" en "De transfers van 2004 tot 2012 volgens de integrale methode, www.ovv.vlaanderen [interregionale transfers] juli 2015"*)

Tot dit alles was ik niet gekomen zonder de collega's van het AK-VSZ. Ook dank aan Geert Jennes voor de inspirerende en prikkelende discussies die we in het verleden hebben mogen voeren.

GT - Geert Jennes, jij hebt ook berekeningen gemaakt en die wijken lichtjes af van die van Herman Deweerdt.

GJ - Ik wil in geen geval degene zijn die met het grootste bedrag komt aanzetten. Toch denk ik dat ik het bij het rechte eind heb en ik ben trouwens in goed gezelschap, want reeds tien jaar geleden schreef Johan Van Gompel voor het Warandemanifest mee aan het hoofdstuk van de transfers en die kwam voor 1995 uit op 11 miljard voor de transfers uit Vlaanderen via de intrestlasten van de federale overheidsschuld. (Red.: *wanneer 1970 bij de berekeningen als startjaar wordt genomen; zie "Denkgroep In de Warande: Manifest voor een zelfstandig Vlaanderen in Europa", p. 157*)

Interest transfers from Flanders compared to the total interest bill (% of Belgian GDP)

Kijken we naar 2002 - dat is het laatste jaar van de periode waarvoor Johan Van Gompel de primaire federale saldi uitgesplitst heeft over de Gewesten -, dan bedraagt, procentueel uitgedrukt, de geldstroom van het Vlaams Gewest naar Franstalig België niet minder dan 5,6% van het Belgisch bbp, namelijk 14,6 miljard euro. Die 5,6% bbp is het verschil tussen de paarse curve (streepjes-puntjeslijn) en de groene curve (streepjeslijn). De paarse curve meet wat Vlaanderen als Gewest binnen de federale begroting de facto heeft betaald als deel van de jaarlijkse intrestfactuur op de federale schuld en de groene meet het aandeel van Vlaanderen in het ontstaan van die intrestfactuur. De blauwe lijn is de totale intrestfactuur.

Op het einde van deze periode zijn we al over de eerste crisis heen van de Belgische staatsschuld, tenminste wat betreft volume, maar het aandeel van Vlaanderen in de factuur blijft onverminderd groot. De reden is eenvoudig: het aandeel van Vlaanderen in de federale belastingopbrengsten is groot, zowel in absolute als in relatieve begrippen.

De groene curve meet wat Vlaanderen zou hebben betaald als intrestfactuur binnen die federale schuldgeving, uitgaande van het Vlaamse aandeel in de federale schuld. Het betreft dus de gecumuleerde primaire saldi van Vlaanderen binnen de schuldstructuur. Je ziet dat sinds de jaren '80 een aantal federale regeringen de begroting terug op koers hebben proberen te krijgen. Ten gevolge daarvan, toegegeven, is het schuldaandeel van Vlaanderen geringer geworden.

Volgens de cijfers van Johan Van Gompel hebben die federale besparingsmaatregelen een steeds groter primair overschot gerealiseerd voor Vlaanderen dan in Wallonië. Daarom is op het einde van de besproken periode het Vlaamse schuldaandeel zelfs negatief. Een negatieve schuld betekent een spaartegoed en dat brengt intresten op, terwijl binnen de Belgische federatie Vlaanderen de grote betaler van de rentefactuur blijft. De blauwe curve daalt, maar de kloof tussen de paarse en de groene wordt steeds groter. Een gevolg van die manier van voorstellen is dat er theoretisch ook geen bovengrens aan de transfers bestaat. Kort na de afgebeelde periode zal de intresttransfer groter zijn geworden dan de totale intrestfactuur, dus meer dan 100% van de totale intrestfactuur.

Ik wil graag rechtstreeks reageren op Herman Deweerdt. Ik denk dat ons groot meningsverschil erop neerkomt dat ik de schuld toewijs aan de Gewesten volgens aandeel in het begrotingstekort of primair tekort en dat Herman veel milder is voor Wallonië door de schuld toe te wijzen volgens de respectieve aandelen in de uitgaven. Ten tweede er is nog de kwestie hoe twee getallen op te tellen vallen die uitgaan van fundamenteel verschillende veronderstellingen. Wat we inmiddels 'klassieke transfers' noemen, gaat uit van een begrotingsevenwicht. Wat dus voor België niet klopt, maar het werkt wel vereenvoudigend en dat is handig. De transfers volgens de intrestlogica gaan uit van een begrotingstekort. Bedragen die uit die twee onderscheiden redeneringen vloeien kan je volgens mij niet zomaar bij mekaar optellen (*Red.: Publicaties van Geert Jennes in dat verband: "The political geography of the federal public debt in Belgium, www.econ.kuleuven.be/vives [discussion paper 48], march 2015" en "The political geography of fiscal transfers – Evidence using data on Belgium, Dissertation presented to obtain the degree of Doctor in Economics KU Leuven, september 2015"*).

GT - Remi Vermeiren, hoe kijk jij daar tegenaan, kies jij partij voor één van de twee berekeningen?

RV - Helemaal niet, ik ga niets zeggen over de berekeningen want ik kan ze zelf niet maken. Ik vind de juiste berekening ook niet zo relevant, eerlijk gezegd. We weten allemaal heel erg zeker dat die transfers bijzonder substantieel zijn en dat ze bestendig zijn. En voor mij volstaat dat.

Ik vind trouwens dat die accenten op die transfers - en ik heb de indruk dat de Vlaamse Volksbeweging daar nu een bepaald punt van maakt - ietwat delicaat blijven. Enerzijds zijn ze inderdaad belangrijk. Zeker in tijden van besparingen spreekt dit meer en meer mensen aan. Maar anderzijds dreigen ze de onafhankelijkheidsidee, die toch de basisidee is of zou moeten zijn, een beetje in de schaduw te stellen door die staatsvormende wil louter als een centenkwestie voor te stellen. Terwijl de onafhankelijkheidsidee helemaal geen centenkwestie is. Wel is het zo - en dat wordt hier misschien niet genoeg benadrukt - dat de transfers het cement zijn van de Belgische staat, veel sterker dan het hof, het establishment, de Rode Duivels, de Vlaamse 'kwaliteitskranten' en dergelijke meer.

Maar er zijn ook andere belangrijke financiële consequenties verbonden aan België. Waarschijnlijk zijn de kosten van de inefficiënte structuren en van de inefficiëntie van de besluitvorming en van de onmogelijkheid om een eenduidige politiek te voeren, die én voor Vlaanderen én voor Wallonië gunstig is, evenredig aan de transfers. Gewoon omdat Vlaanderen en Wallonië zozeer verschillen.

Overigens, het zou wel eens kunnen dat die inefficiëntiekosten veel duurder uitmeten dan vermoed, indien we enkel voor de onmiddellijke transfers als zodanig oog blijven hebben. Voor onafhankelijkheid bestaan overigens nog morele en filosofische argumenten, gezien het gebrek aan democratie dat op dit ogenblik bestaat en ook het feit dat wij zonder onafhankelijkheid nooit de onderstroom in Vlaanderen zullen kunnen keren. De onderstroom in Vlaanderen: daarmee bedoel ik de historische onderdanigheid, de zelfredzaamheid ook die daaruit weliswaar is voortgevloeid, de welvaart die daar ook uit is voortgekomen, maar eveneens de afstand tot politieke macht en de onmacht om met reële macht om te gaan. Die verandert men niet, zo denk ik althans, binnen de federatie en misschien zelfs ook niet binnen een confederatie als dusdanig.

Wat die berekeningen betreft, om daar nog even op terug te komen, misschien is het een goede gelegenheid om daar eens de puntjes op de 'i' te zetten, althans wat betreft de gewone transfers, los van de rentetransfer. Minister-president Geert Bourgeois heeft zich voorgenomen die te laten berekenen; hij wacht wat dat betreft voorstellen in en zoekt kandidaten om die berekeningen te maken. Vives is één van die kandidaten. Mocht ook het CERPE van de Universiteit van Namen daarvoor kandidaat zijn, dan zou een samenwerking tussen die twee instellingen waarschijnlijk heel nuttig kunnen zijn, want anders gaat men nooit echt geloofwaardige cijfers hebben: men gelooft die omdat men die graag wil geloven, tenzij ze van beide kanten van de taalgrens komen.

Nu, men heeft dat eens geprobeerd, want er zijn ook wel andere berekeningen gemaakt dan degene die hier worden vermeld, onder andere Abafim heeft de geldstromen trachten te berekenen. Daar maakte ook een samenspraak tussen Franstaligen en Nederlandstaligen deel van uit, maar men is eigenlijk nooit tot een conclusie gekomen. Dus men moet eigenlijk langs de andere kant van de taalgrens medewerking krijgen om dat echt volledig geloofwaardig te realiseren. Maar goed, voor de aanwezigen op dit colloquium stelt zich geen probleem wat betreft de geloofwaardigheid van de transfers. Ik geloof gewoon dat ze groot zijn en dat ze bestendig zijn en dat ze onomkeerbaar zijn. Want denken dat ze omkeerbaar zouden zijn, zou defaitistisch inciviek zijn ten aanzien van Vlaanderen, want dat zou betekenen dat de haven van Antwerpen een nieuw Zwin moet worden, dat wij de kwaliteit van ons onderwijs verkwanselen en dergelijke meer. Vlaanderen zal niet ten onder gaan en Vlaanderen zal wat betreft welvaart niet achterlopen op Wallonië, want als ik nog even mag onderlijnen: indien beide regio's even sterk groeien wat betreft welvaart, wat betreft brp of bbp, dan gaat de kloof in absolute begrippen steeds verder toenemen. En die kloof, denk ik, zal inderdaad blijven bestaan. En dat de transfers een cement zijn van België, denk ik eveneens: zolang België bestaat zullen er transfers bestaan en geen transfers zonder België.

AM - Nu, die cijfers van Geert Jennes, die hebben in 2012 op de cover van Trends gestaan. En we hebben daar toen een groot artikel aan besteed en ik ben toen Geert gaan interviewen samen met een collega van mij, toen nog een zekere Johan Van Overtveldt - nu federaal minister van Financiën -, die tijdens dat interview tegen Geert zei, toen hij die cijfers zag: "Bereid u voor op de hel." En blijkbaar is die hel nog niet voorbij, want de discussie duurt nog altijd voort. Maar wat wij toen in Trends geschreven hebben - en daar blijf ik bij - is het belang van die transfers in de intrestlasten. Aan dit kanaal in de geldstroom zie je dat Wallonië bovenproportioneel aan de basis ligt van de hoge Belgische staatsschuld. Dat is een boodschap, denk ik, die je altijd moet meegeven als je daarnaast werkt met de klassieke cijfers over sociale zekerheid, Financieringswet en begroting. Die transfers in de intrestlasten: daar zit een verhaal achter dat niet zo flatterend is voor Wallonië.

Over de hoegrootheid van het transferbedrag bestaat nog steeds wat verschil in mening, weliswaar steeds minder en ik hoor Erik Stoffelen zeggen dat het niet relevant is hoe groot het bedrag is; we weten nu dat de geldstroom bestaat en voor ons zou die omvang eigenlijk niet veel relevantie hebben. Mijn stelling is anders: mijn standpunt is dat we vrij nauwkeurige cijfers nodig hebben waarover eensgezindheid bestaat, inderdaad liefst over de taalgrens, zoals Remi Vermeiren betoogt. Zo niet, kan je niet controleren of je beleid enige invloed heeft op die transfers. We weten niet eens wat de invloed is van het beleid dat we aan het voeren zijn. Een consensus over cijfers is toch het minste, me dunkt.

RV - Nee, daar ben ik het niet mee eens, wij weten genoeg over de transfers om te weten welke maatregelen we zouden moeten nemen of welke economische evolutie er zou moeten zijn zodat die transfers zouden gaan dalen. Maar de transfers zijn niet de enige bekommernis - zoals u net zei - voor Vlaanderen. En wat betreft de rentetransfers: ik kan goed aanvaarden dat er een strikt academische benadering bestaat en discussie tussen academici daarover is een goede zaak. Maar voor mij is het zo dat de Belgische staatsschuld inderdaad volledig werd gegenereerd in Wallonië. In theorie is dus eigenlijk elke Vlaamse euro die we betalen aan de Belgische staatsschuld een transfer. Dat is natuurlijk theoretisch en wat bij het haar getrokken, omdat wij natuurlijk ook meegewerkt hebben en mee beslist hebben wat er zich allemaal afspeelde op het federaal niveau. Bijgevolg zijn wij ook mee verantwoordelijk, zij het door schuldig verzuim of hoe je het ook wil noemen, voor de staatsschuld en het is dan ook maar logisch dat wij een deel van de intresten zullen betalen. Maar wij weten maar al te goed wat er zou moeten gebeuren opdat die transfers zouden verminderen. De economische groei zal substantieel groter moeten zijn in Wallonië dan in Vlaanderen. De werkzaamheidsgraad in Wallonië zal sterk moeten toenemen, in principe zelfs op een niveau dat hoger is dan in het actuele Vlaanderen!

Werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad (%) in de 3 gewesten (15-64 jaar) in 4de kwartaal 2014 en 3de kwartaal 2015

	Werkgelegenheidsgraad		Werkloosheidsgraad	
	2014/4	2015/3	2014/4	2015/3
V.G.	66,6	66,9	5,3	4,6
W.G.	56,7	56,2	11,8	12,5
B.H.G.	55,0	54,1	17,7	16,5

Bron: www.statbel.fgov.be

Maar nogmaals, die transfers zijn onverbreekelijk verbonden met het bestaan van België. Indien er geen transfers zouden zijn, dan zouden onze Waalse Franstalige landgenoten waarschijnlijk eerder dan wij datgene willen realiseren, waar tal van aanwezigen op dit colloquium zeker lust toe voelen, namelijk onafhankelijkheid. En zij zouden ook onafhankelijk willen worden indien zij niet langer transfers zouden ontvangen. Want zij zouden niet die opoffering kunnen opbrengen om België in stand te houden die in Vlaanderen blijkbaar nog steeds gemeengoed is.

GT - Da's een politieke visie. De afgelopen jaren is er vrij veel geïnvesteerd in een staatshervorming. Daarover zijn dan politieke akkoorden gesloten. In die staatshervorming zijn elementen ingebakken, zoals financiële verantwoordelijkheid, financiële autonomie. Hebben die enige gevolgen gehad? Kunnen we dat meten?

GJ - Vanuit het gewone Excelperspectief, statistisch, is de transferimpact van de Zesde Staatshervorming natuurlijk negatief voor Vlaanderen. In grote mate door de herfinanciering van Brussel, die aanzienlijk is. Er is ook het stopzetten van de zogenaamde 'Lambermontturbo'. Waarom heeft België elk jaar een deficit? Zou het kunnen dat een deficit bepaalde politici goed uitkomt? Het is namelijk voor de Vlaamse burger minder zwaar om via een belastingverhoging begrotingsmiddelen naar Franstalig België te transfereren. Als die rekening later komt - en die rekening is overdonderend volgens mijn berekeningen - dan komt die factuur in uitgesteld relais. Voor politici die een herverkiezing tegemoet zien binnen één of twee jaar is dat misschien wel handig. Zo heeft Didier Reynders steevast de reputatie om de belastingontvangsten te overschatten.

(b) Over wat er mogelijk wordt eenmaal de transfers ophouden

GT - Tweede vraag. Stel dat de transfers morgen verdwijnen. Welk heil komt dan allemaal over ons? Zijn alle wachtlijsten dan plots weg in de zorg? Kunnen we dan meteen de Oosterweelverbinding bouwen en wel drie keer?

AM - Wel, CERPE heeft berekend wat de gevolgen zouden zijn voor de verschillende regio's indien de transfers zouden wegvallen. Dus: wat is dan het primair saldo van elk niveau, waarbij men alles splitst? Dan zou Vlaanderen een overschot hebben op de begroting van 3,45 % van zijn bruto binnenlands regionaal product of 7,4 miljard euro in 2012. Dat is natuurlijk een gigantisch bedrag, want in Duitsland zijn ze al blij als ze een begrotingsevenwicht hebben. Dus in theorie kan je inderdaad zeggen: die middelen kunnen gebruikt worden voor allerlei leuke investeringen en dergelijke meer. Brussel zou een licht tekort hebben, maar Wallonië zou van de ene dag op de andere een tekort hebben op het bbp van - 9%. Wel, dan verwacht ik op dat moment dat de Waalse regering een gigantische belasting zou beginnen heffen en dan gaat er een grote stroom zijn van Waalse inwoners die naar Vlaanderen verhuizen, want zij zullen daar veel minder belastingen betalen.

GT - Een pak bijkomende vluchtelingen!

AM - Vluchtelingen inderdaad. Ik denk dat op dat moment - toch iets om rekening mee te houden - je ten zuiden van Vlaanderen een regio krijgt die bij wijze van spreken nog armer is dan Griekenland of dan bepaalde streken in Bulgarije. Dat kan uiteraard niet de bedoeling zijn, dus da's een factor, denk ik, die je altijd moet verrekenen.

GT - Wat is een realistisch scenario?

AM - Wel, die transfers zullen en kunnen niet stoemelings in één keer wegvallen. Ze zullen langzaam afnemen. En dat is, denk ik, ook wat op een aantal vlakken zal gebeuren. Die geldstromen zullen nooit volledig verdwijnen. Want ik zie ook een evolutie in de discussie omtrent het transferdebat: een aantal jaren geleden ging het vooral over de gezondheidszorg. Daar is nog altijd een groot probleem. Maar bij de publieke opinie dringt het nu door dat er in de gezondheidszorg wordt bespaard, u weet wel: de groeinorm is naar beneden bijgesteld. Dan denkt men: da's een goeie zaak, want dat zal er misschien voor zorgen dat er meer verantwoordelijkheid aan de dag wordt gelegd aan Franstalige kant. Maar nu wordt ook volop over de arbeidsmarkt gediscussieerd. Nu, deze federale regering heeft een aantal maatregelen genomen die ook Wallonië zullen verplichten, want een deel van het arbeidsmarktbeleid wordt overgeheveld, om een beleid te voeren dat de potentieel actieve bevolking voor haar verantwoordelijkheid stelt. Volgens mij is op termijn het grote probleem dat van de transfers via de Financieringswet. Ook al gaat dat niet over het hoogste bedrag. Dat is volgens mij het grootste probleem. Het is bij uitstek een politieke kwestie.

GT - Maar hoor ik jou nu zeggen dat we eigenlijk een stukje op de goeie weg zijn met dat afbouwen?

AM - Een heel klein stukje op de goeie weg...

GT - Oké. Remi Vermeiren: valt het heil ineens over ons als we de transfers kunnen laten vallen?

RV - Ja, vanzelfsprekend. Afhankelijk van welk aandeel Vlaanderen, Wallonië en Brussel nemen in de staatsschuld zou inderdaad voor Vlaanderen een aanzienlijk positief saldo overblijven. Iets van een 2,6 tot 3 miljard, naargelang de aannames die men doet. Dat zou ons natuurlijk een aantal mogelijkheden geven, dat spreekt voor zich. Om te beginnen: onze eigen schuld verminderen, als we daaraan de voorkeur zouden geven of moeten geven vanwege de EU. Een van de grootste problemen die we hebben, kunnen we dan eindelijk oplossen, namelijk de mobiliteitsuitdaging. Professor Herman Matthijs heeft op die uitdaging daarnet ook al gewezen. Anders verstikken wij helemaal. Bovendien is er de vergrijzing, waarvan de kosten eigenlijk nog niet ten volle worden gevoeld, maar die periode breekt zeker aan. Er is de daarmee gepaard gaande zorg bijvoorbeeld. Maar dat alles zal een politieke keuze zijn van het nieuwe Vlaanderen, want voor mij bestaat er dus geen verdwijnen van de transfers, ik herhaal het nog maar eens, zonder het verdwijnen van België.

GT - En wat zou het effect zijn op Vlaanderen van een plots verpauperende regio in het zuiden? Die al verpauperd is, maar nog verder zou wegzakken.

RV - Ik sluit mij aan bij Alain Mouton en het staat vermeld in het boek 'België, de onmogelijke opdracht' dat een overgangsfase zou moeten ingebouwd worden en dat op zijn minst wat betreft de transfers in de sociale zekerheid. Zo sluit je een pact met de Waalse bevolking zelf. De financiële afdrachten zouden gedurende een periode van bijvoorbeeld vijf jaar behouden worden en daarna gedurende een periode van tien jaar met 10% dalen en dergelijke meer. Zo'n overgangsfase is absoluut noodzakelijk. Het zou misschien betekenen dat men in Wallonië belastingen moet verhogen, maar het zou eveneens betekenen dat ze het staatsapparaat zouden moeten vereenvoudigen. Een staatsapparaat dat in Wallonië bijzonder duur en uitgebreid is, nog duurder en uitgebreider dan in Vlaanderen.

GT - Dus eigenlijk zou je een Grieks scenario krijgen, een plotse verpaupering, die je afzwakt door een aantal geldstromen een tijdje te behouden. Zou dat enig effect hebben op de economische groei van Wallonië?

RV - Dat dreigt eventueel effect te hebben op de economische groei van Wallonië, waar, behalve die overgangsmaatregelen, een ingreep vanwege van de EU denkbaar zou kunnen zijn. Zouden er nog andere steunmaatregelen kunnen zijn vanwege Vlaanderen voor Wallonië? Vanzelfsprekend. Wallonië zal meer rente betalen op zijn staatsschuld, eens dat zij voor die situatie staan. Er zou wat dat betreft ook een tijdelijke garantie vanuit Vlaanderen kunnen worden ingesteld voor bepaalde leningen die ze moeten aangaan. We moeten creatief meedenken. Het zou een gans pakket moeten zijn om dat

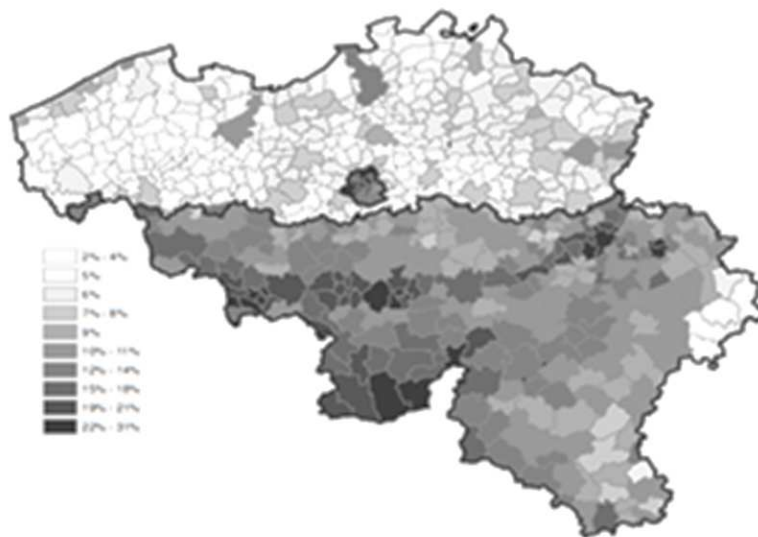
kwelijke effect te verminderen. En als de EU veel kan doen voor Griekenland, ja, dan kan ze misschien ook iets doen voor Wallonië!

GT - Wie weet! Geert Jennes, wat zegt de economische wetenschap over wegvallende geldstromen?

GJ - Mag ik de vraag omdraaien? Vormen de transfers een hypotheek op de Waalse noden? U ziet de werkloosheidskaart van België hier: hoe donkerder, hoe meer werkloosheid. Zou er een verband kunnen zijn tussen de transfers noord-zuid en deze kaart? Ik bedoel: transfers hebben een geografisch impact. Als die tot jouw dorp komen, diep in de Ardennen, dan ga jij minder geneigd zijn om in Vlaanderen te komen werken. Dus is Franstalig België niet het grootste slachtoffer van de transfers? Da's een eerste vraag, een eerste punt. Een tweede punt, kort: er wordt veel gesproken over Vlaamse noden in de gezondheidszorg en in de pleegzorg en in de gehandicaptenzorg. Ik heb daar sympathie voor. Maar behalve Remi Vermeiren is er nog niemand, denk ik, die vandaag gezegd heeft: een belastingvermindering voor de gewone Vlaming dringt zich op. Ik heb met Remi Vermeiren berekend dat de belastingdruk in Vlaanderen tussen 2005 en 2010 op 42,5% van het Vlaamse bbp stond. Dat is één van de hoogste in de wereld. Waarom denken we niet om toch minstens een deel van die koek die zou vrijkomen terug te geven aan de gewone mensen?

Kaart: Werkloosheidsgraad per gemeente in 2008

Bron: Persyn en Torfs

GT - En het macro-economisch effect van het wegvallen van transfers op een regio als Wallonië, kan je daar iets over zeggen? Wat zegt de wetenschap daarover?

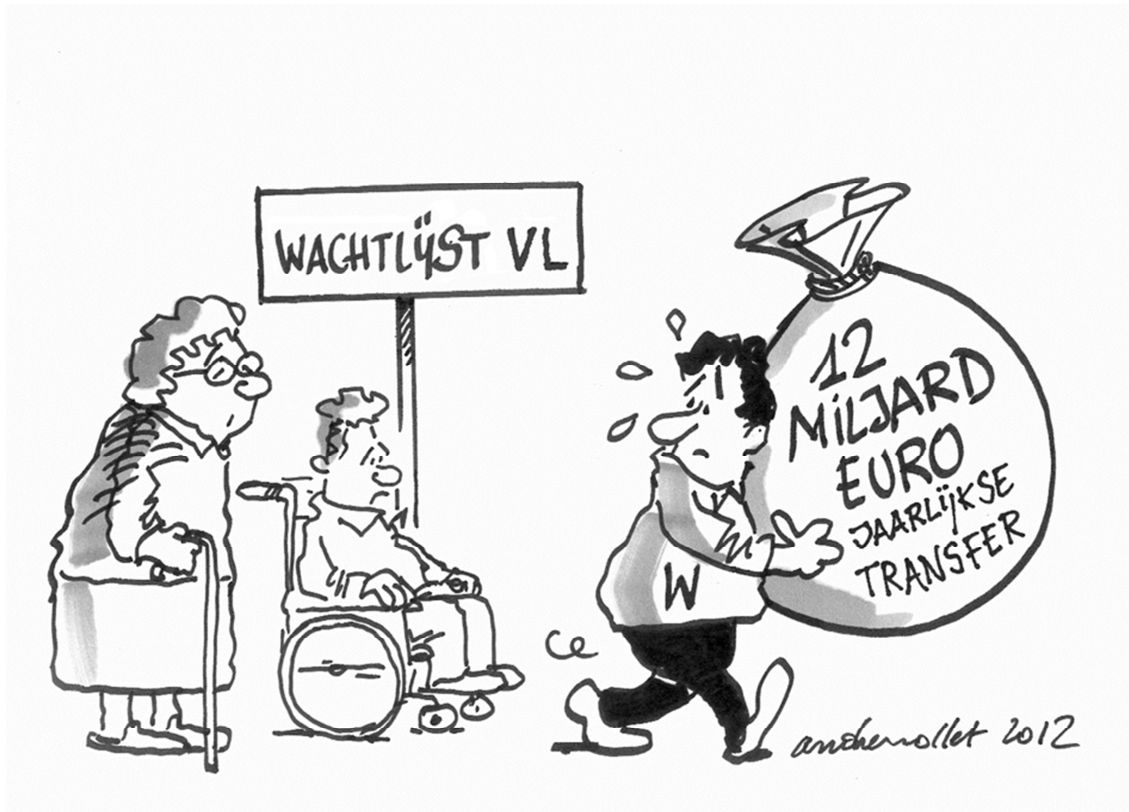
GJ - Op lange termijn zal dat heilzaam zijn. Maar op korte termijn ben ik het natuurlijk eens met de rest van het panel dat we dat geleidelijk moeten doen. Het is aangetoond dat begrotingstransfers de economische groei in de regio van de ontvanger verzwakken; nu, dat hoeft niet te verwonderen.

GT - En da's perfect vergelijkbaar met wat we nu in Griekenland aan 't doen zijn?

GJ - Griekenland gaat mijn petje te boven, dat zijn leningen met een enorm pak voorwaarden. Griekenland zou tekenen voor een Wallonië-pakket. Het zijn giften zonder enige voorwaardelijkheid. Ik vind het moeilijk te vergelijken.

ES - De discussie gaat opnieuw richting solidariteit en wat we daarmee bedoelen. Daarom wil ik even terugkomen op professor Magda Michielsens. Als je spreekt over afbouw van transfers, dan krijg je dadelijk het catastrofale beeld van: oei en ach en wee, dat arme Wallonië. Voor een stukje begrijp ik dat uiteraard. Het Aktiekomitee zegt nergens: we gaan de geldstromen van vandaag op morgen volledig op nul zetten. De verwijten van 'centennialisme' zouden anders niet van de lucht zijn. We zouden van de tegenstanders te horen krijgen dat we een sociaal bloedbad willen aanrichten, dat we een verborgen agenda hebben, dat we privatisering wensen en dergelijke. Wat er ook van zij: ik denk dat het belangrijk is dat, wanneer we over de transfers spreken en wanneer we zeggen dat die te hoog zijn en dat die minder moeten of dat die moeten stoppen, we tegelijkertijd de boodschap meegeven dat solidariteit kan en moet. Maar er zijn ook Vlaamse noden. Probeer de transfers maar eens uit te leggen aan mensen die op een sociale woning aan 't wachten zijn, aan mensen die op een wachtlijst staan in de zorg voor mensen met een handicap. Blijf maar op de wachtlijst staan, want er is geen geld. Maar... er is wél geld blijkbaar, want we transfereren elk jaar heel veel miljarden waar je veel mee kan doen.

Met die centen kunnen we elk jaar zoveel rusthuizen bouwen en zoveel mensen van de wachtlijsten schrappen, zonder dat de transfers meteen op nul moeten worden gezet. Ik ben trouwens van mening dat we moeten zeggen dat we solidair willen zijn met mensen in plaats van met foute structuren. Er zijn zaken die eigenlijk niet verdedigbaar zijn, bijvoorbeeld bepaalde artsen- en specialistenhonoraria in Brussel. Dat heeft allemaal nul komma nul te maken met solidariteit. Heel veel mensen moeten een buitensporig hoge premie betalen voor hun hospitalisatieverzekering, omdat er in Brussel misbruiken zijn. Dat gaat dan helemaal niet over een arme Waal die ernstig ziek is, want zo wordt het dan wel door onze tegenstanders voorgesteld, alsof wij onmenselijk zijn. Dat is wraakroepend. Dat besmeurt het debat. Maar ik denk en ik herhaal dat het belangrijk is dat we vanuit de Vlaamse Beweging aangeven dat wij hameren op de afbouw van de transfers. Tegelijkertijd kan de boodschap uitgezonden worden dat belastingvermindering een te bewandelen piste is, evenwel met de nadrukkelijke bedoeling om solidair te blijven met de mensen die het ook nodig hebben, bij ons in Vlaanderen.

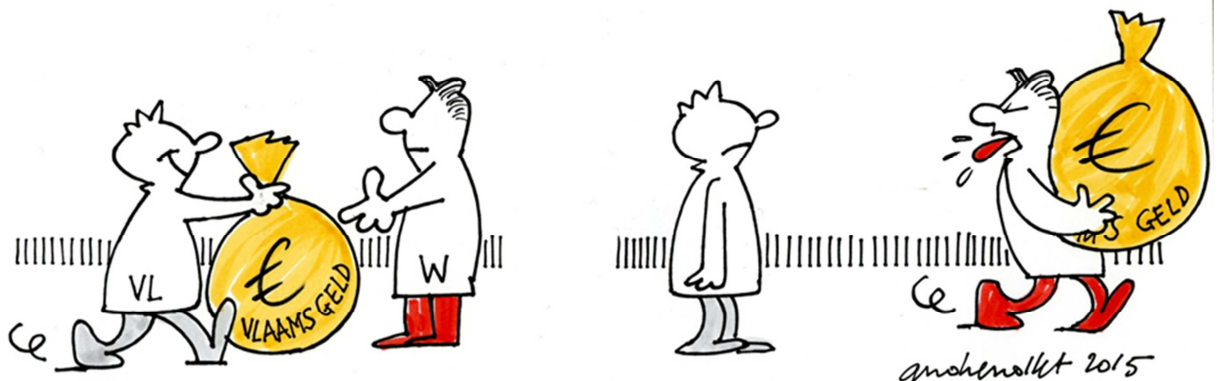

(c) Over de kenmerken van rechtvaardige transfers

GT - Als het dan zo is dat we de transfers geleidelijk willen afbouwen, dan hebben we in die tussenfase criteria nodig voor die transfers: ze moeten transparant zijn, ze moeten proportioneel zijn, relevant en aansluiten op de noden. Er moet een tijdsdimensie ingebouwd worden enzovoorts; wat vind jij daarover?

ES - Wel, wij hebben vanuit het Aktiekomitee daarover een duidelijke visie. Wij zeggen inderdaad: we willen nog een tijdje die transfers laten bestaan. Maar die moeten transparant zijn, die moeten resultaat gebonden zijn, bilateraal, degressief in de tijd, en, niet onbelangrijk, enkel op voorwaarde van politieke loyaliteit van de Franse Gemeenschap. Want, wanneer je elk jaar zo maar die transfers richting zuiden ziet passeren, ja, dat wordt moeilijk verkoopbaar. Het draagvlak kalft af. Wat betreft het principe van de bilateraliteit wil ik u een leuke anekdote toch niet onthouden. Ik ben professioneel actief voor het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds. Binnen onze landsbond zijn er voordelen die de ziekenfondsen aan hun leden aanbieden en andere die nationaal geregeld zijn. Dat is zo vastgelegd. Wel, een aantal nationaal geregelde voordelen veroorzaakten binnen de landsbond een transfer van Wallonië naar Vlaanderen en toen hebben Waalse bestuurders de splitsing van de nationaal geregelde voordelen geëist. Wij hebben dat natuurlijk niet tegengehouden, wij kunnen moeilijk heel de tijd beweren dat we voor een splitsing zijn, voor een eigen visie, voor een eigen beleid om er ons dan tegen te verzetten wanneer gevraagd wordt om iets over te hevelen. Ik heb dat bij het begin al gezegd: als ooit, maar het is pure hypothese, als ooit de transfers in de andere richting zouden gaan, dan nog zijn wij vragende partij voor een overheveling van de SZ.

POLITIEKE LOYALITEIT

GT - Remi Vermeiren, indien er een tijdje transfers blijven bestaan, aan welke criteria moeten die dan beantwoorden? Transparant, degressief in de tijd, proportioneel, relevant, fiscaal en financieel verantwoordelijk... Het waren slogans bij de staatshervorming een tijdje terug. Was dat goed?

RV - Ik sluit mij aan bij al die criteria. Dat is de evidentie zelve. Maar zoals hier al gesuggereerd is en, ik geef toe, het is misschien ook wel een beetje bij het haar getrokken: waarom geen solidariteit met El Salvador of welk derde land dan ook? Ik denk dat men dat ruimer moet zien en dat er helemaal geen obstakel is om, eens dat de transfers zouden afgeschaft zijn - desgevallend bij confederalisme of in geval van een onafhankelijk Vlaanderen - nog solidariteit met Wallonië te laten bestaan. Maar ik denk dat, als men Europa echt wil vorm geven, en als men de eurozone in stand wil houden en wat stabiliseren, er een solidariteit van die aard met de besproken criteria op vlak van de eurozone zou moeten worden gerealiseerd. Als we spreken over een afbouw van de solidariteit tussen Vlaanderen en Wallonië over een periode van vijf en dan nog eens tien jaar, dan zal tegen dan misschien een Europese solidariteit bestaan. Dan niet alleen vanuit Vlaanderen met Wallonië, maar ook bijvoorbeeld met Roemenië of met Griekenland, maar dus wel op een heel andere manier dan op dit ogenblik. Dat lijkt mij de volgende stap te zijn. Er is geen enkel obstakel of geen enkele reden waarom er geen solidariteit zou kunnen zijn tussen nationale staten. Zeker niet wanneer die deel uitmaken van de EU en nog minder wanneer die lid zijn van een monetaire unie, de eurozone.

GT - Met de Franstaligen, Alain Mouton, was geen akkoord te bereiken over het afbouwen van de transfers, maar wel over de invoering van fiscale verantwoordelijkheid, financiële verantwoordelijkheid enzoverder; dus da's het goeie spoor dat we verder moeten bewandelen?

AM - Die fiscale autonomie is nog steeds beperkt. De Zesde Staatshervorming bracht ze van 19 % naar 32 %. Daarmee is de fiscale autonomie van de lokale overheden nog altijd groter. Daar zie ik ook een enorm gebrek aan transparantie. We kunnen dat gerust het 'grijnsfederalisme' noemen. Wat is dat? Een aantal maanden geleden - professor Herman Matthijs heeft er in zijn uiteenzetting op gewezen - gingen er, onder invloed van de staatshervorming maar ná een begrotingscontrole, plots veel minder middelen van de federale overheid naar de deelstaten dan aanvankelijk voorzien. Nu, tijdens een zitting van het Overlegcomité van de federale regering en de deelstaatregeringen, misschien niet toevallig begin april, is eerste minister Charles Michel toegekomen met een grote grijnslach op zijn gezicht. Op die vergadering was ook Paul Magnette aanwezig, Waals minister-president. Omdat Paul Magnette tot de vaststelling kwam dat door die herberekeningen Wallonië plots met een veel grotere put geconfronteerd werd, zei hij tegen Michel: haal die grijns van uw gezicht. Nu, dat is nog maar het begin. Een aantal maanden later bleek dan dat het nóg om een ander bedrag ging. Die volatiliteit zal enkel maar toenemen en ik denk dat dat het grote fundamentele probleem is van het gebrek aan fiscale autonomie of een transparant fiscaal systeem: het zou veel beter zijn dat de deelstaten zelf het gros van de belastingen innen.

Ik heb hier een artikel bij uit de Franstalige beurskrant L'Écho van gisteren. De titel luidt: 'Le tax shift, parfait alibi Wallon pour postposer le retour à l'équilibre'. Waarover gaat het: de federale regering heeft een aantal maatregelen genomen of gaat er nog een aantal nemen, onder meer om de koopkracht te versterken. De belastingschaal van 30% gaat ertussenuit. Door het feit dat de deelstaten opcentiemen of afcentiemen heffen op de federale belastingen, gaan de regio's beginnen heffen op een lager bedrag, waardoor ze geld mislopen. De Vlaamse regering is daarover bezorgd en de Waalse regering stelt nu al minder middelen te kunnen voorzien en daarom het vooropgestelde begrotingsevenwicht van 2018 niet te zullen kunnen halen. Daar zit enorm veel conflictstof in. Ik ben van mening dat dit niet langer houdbaar zal blijken.

GT - Moeten we wel doorgaan op dat spoor? Uiteindelijk hebben de Franstaligen die fiscale en financiële verantwoordelijkheid toch aanvaard. Maar, zoals toegelicht, er is ook het spoor van redelijkheid, transparantie, wederkerigheid, enzovoorts?

AM - Wel, wat betreft fiscale autonomie moet je gewoon van een wit blad vertrekken. De vraag is wat politiek realistisch is. Het probleem van de staatshervormingen is wel dat ze alles alleen maar ingewikkelder hebben gemaakt. De eerste staatshervormingen waren een reddingsoperatie voor de Franse Gemeenschap. En de laatste staatshervorming was eigenlijk een reddingsoperatie van Brussel en van de federale overheid, betaald vooral door Vlaanderen. En waarschijnlijk zal de Zevende Staatshervorming opnieuw een financiële reddingsoperatie zijn. Maar dat kan dus niet langer de bedoeling zijn.

GT - Transparantie in transfers, kan je dat waarmaken? Kan je daar logica in steken, kan je daar... afbouw in steken? Kan dat hoegenaamd?

GJ - Ik heb daarover nagedacht. Ik denk dat geen enkele staat die ik ken transfers berekent. Dus kan iemand mij zeggen in welk land de transfers volmaakt transparant zijn?

GT - Ik dacht dat de transfers in Duitsland vrij transparant waren.

GJ - Het is anders: het is de Duitse financieringswet die als zodanig transparant is. En ook de transfers die daar het onmiddellijke gevolg van zijn. Maar dat is net zoals in België het topje van de ijsberg. Ook in Duitsland zijn de grootste transfers geografisch van aard en ze spelen voornamelijk in de sociale zekerheid. Van west naar oost: dat hoeft niet te verbazen.

GT - Als ze nergens gemeten worden, dan hebben wij toch geen grond om te zeggen dat ze bij ons het grootste zijn ter wereld?

GJ - Ik heb redenen om aan te nemen dat ze bij ons wel degelijk heel groot zijn, omdat je erg weinig landen in de wereld hebt met (i) een heel grote staatsschuld, (ii) heel grote geografische welvaartsverschillen en (iii) een op zich goede, grote sociale zekerheid. Italië is een ander voorbeeld, maar er zijn er niet zoveel te noemen. Dus ik vind het opmerkelijk dat in Vlaanderen zo vaak die vraag wordt gesteld naar transparantie. Terwijl in geen enkel land dat ik ken de overheid die cijfers levert. Dat betekent volgens mij dat er een probleem is in België wanneer die vraag keer op keer wordt gesteld. Een probleem dat ik zie is de bevoegdheidsverdeling. De 'common pool' zoals dat heet in de literatuur, de sociale zekerheid, is centraal in België zoals in vele landen, maar onderwijs is gedefederaliseerd. Dat levert, zoals economen dat beweren, misschien een stimulans om je onderwijs niet al te goed uit te bouwen. Die grote 'common pool' van de sociale zekerheid is nochtans in Canada, een ander federaal land, minder centraal georganiseerd. In Canada wordt een belangrijk deel van de sociale zekerheid door de provincies beheerd. Indien ze zoals bij ons centraal blijft, dan geef je toch een reden aan je belangrijke deelstaatoverheden om hun bevoegdheden niet al te ernstig te nemen. Of heb ik nu een heel slecht karakter?

GT - Remi Vermeiren, heeft hij een slecht karakter?

RV - Mijn ervaring, Geert, is dat je kan bogen op een goed karakter, maar dat je nu misschien een klein beetje uit de bocht gaat. Wij zijn, zoals Geert Jennes terecht gezegd heeft, een 'speciaal' land; wij zijn niet te vergelijken met andere landen. Maar dat transferberekeningen ten behoeve van de transparantie in het buitenland niet worden gemaakt, moet ons niet tegenhouden om die berekeningen zelf tóch te maken. Alles hangt er ook van af wat men natuurlijk bedoelt met transparantie als dusdanig. En daar geldt: "*Le parfait est l'ennemi du bien.*" Men moet niet tot het uiterste kunnen gaan en tot de laatste euro die transparantie berekenen. In Duitsland is men daar destijds wel mee begonnen tussen West- en Oost-Duitsland, maar men heeft dat opgegeven omdat het te ingewikkeld was, ja zelfs voor de Duitsers.

Maar Duitsland is wel wat transparanter, omdat op de belastingaanslag van de overheid bepaalde vermeldingen staan, zoals de Kirchensteuer en eventuele betalingen die gebeuren door elke particulier ten voordele van, in dit geval, destijds Oost-Duitsland.

Nu, ik denk dat men voldoende transparantie kan steken in de transfers die rechtstreeks raken aan de solidariteit en dat zijn die in de sociale zekerheid. Als dat bedrag goed gekend is en als men dat niet ter discussie stelt en de criteria duidelijk zijn wanneer men vergoeding krijgt en wanneer niet, en als er, tot slot, overeenstemming is over de vormen van controle, dan kan er in principe sprake zijn van solidariteit. Maar die discussie dreigt ingehaald te worden door de feiten, want wij transfereren naar een andere regio waar wij steeds minder en minder vat op hebben, omdat die andere regio altijd maar meer en meer eigen bevoegdheden heeft, zoals wij die overigens zelf ook willen. Dat is een bizarre evolutie, een paradox. In plaats van meer transparantie in de zin van meer inzicht in hoe de transfers worden aangewend, gaan we naar minder transparantie, eenvoudig omdat we als Vlamingen steeds minder impact hebben op het gebruik van die transfers.

(d) Wat met de federale staatsschuld bij een boedelscheiding?

GT - Ik blijf nog even bij u voor de laatste vraag. De openbare schuld, wat moeten we daar nou mee doen? Moeten we die in stukjes knippen, hoe gaan we die verdelen, hoe gaan we die opdelen?

RV - Technisch gesproken is dat betrekkelijk eenvoudig. Daarvoor bestaan er best een aantal criteria. De omvang van het brp, het aantal inwoners en nog enkele snel beschikbare variabelen. De draagkracht is een andere parameter; die draagkracht is dan bijvoorbeeld de bijdrage van elke regio tot de federale inkomsten. Hoe meer belastingen je betaalt, hoe meer draagkracht je bezit. Een bijkomend criterium kan zijn: wie heeft de schuld veroorzaakt? Wat mogelijk is, is dat je besluit om één parameter of criterium te nemen of om er verschillende te gebruiken, waarop je dan een weging toepast. Sommige wegen dan meer door dan andere. Ik meen te weten dat experts van de Universiteit van Namen, de mensen van CERPE, er zelf van uitgaan dat de Fédération Wallonie-Bruxelles niet buiten de overname van 45% van de staatsschuld zal kunnen.

GT - En da's aanvaardbaar?

RV - Ja, dat lijkt mij aanvaardbaar. De staatsschuld wordt dan tijdelijk in een apart vehikel ondergebracht, een agentschap voor de openbare schuld, zoals men destijds eveneens met de koloniale schuld heeft gedaan.

GT - Ik dacht eerder aan Dexia...

RV - Dat is nog een andere manier om de schuld samen te brengen. En iedereen, iedere deelstaat op dat ogenblik of als zelfstandige staat draagt bij tot de rentebetaling van dat vehikel en tot de terugbetaling door dat vehikel van de respectieve staatsschuld. En daarvoor geeft elke deelstaat of nieuwe staat dan uiteindelijk nieuwe schuld uit, zodat uiteindelijk de Belgische schuld die in dat vehikel zit geleidelijk aan vervangen wordt door eigen schuld van elke aparte deelstaat of opvolgerstaat.

GT - Kersverse doctor Jennes, hoe splitsen we dat?

GJ - Ik sluit mij aan bij Remi, we hebben daar ook over samengewerkt, nog niet zo lang geleden. Ik wil gewoon zeggen dat er volgens mij sprake is van communicerende vaten. Hoe meer je uit Vlaanderen de transfers verder laat vertrekken en dus minder plots afbouwt, hoe groter het stuk van de schuld is dat Wallonië kan overnemen en omgekeerd. Als je de transfers sneller afbouwt, zal het realistischer zijn dat Vlaanderen een groter stuk van de schuld neemt.

ES - Ik ben geen expert ter zake, dus ik sluit mij graag aan bij de twee vorige sprekers. Alleen is het zo dat tot we onafhankelijk zijn en dat tot de schuld moet gesplitst worden, we jaarlijks blijven zitten met een zak van 12 miljard euro die aan de overkant wordt afgegeven - alstublieft en dank u wel! - en ik blijf erbij dat het logisch is dat steeds meer mensen zich daarover vragen stellen. Een gemeenschap werkt aan een visie en kiest na beraadslaging voor een type geneeskunde, een type organisatie van de sociale zekerheid, enzovoorts. Wij willen als Vlamingen daar graag onze eigen factuur voor betalen. Maar het is billijk dat dan ook van Wallonië te verwachten.

AM - Het grote probleem zal het criterium zijn. Remi Vermeiren zei het al: het is mogelijk om een soort van schuldagentschap op te richten, dat dan de historische schuld zal afbouwen en dan kunnen de onafhankelijke deelstaten onmiddellijk weer beginnen met eigen schulden te maken. Maar de vraag is natuurlijk: wat is het criterium?

Dat is heel moeilijk. Vergeet in dit verband niet dat er sommige Franstalige stemmen zijn opgegaan om Vlaanderen een soort van eeuwigdurende alimentatie te laten betalen om die schuld te kunnen aflossen als compensatie voor het feit dat wij op dat moment België zouden hebben verlaten. Nu, ik heb het gevoel dat de ultieme beslissingen niet in dit Vlaams Parlement, niet in de federale assemblee, maar in de Europese Wijk zullen worden genomen door de Europese ministers van Financiën. Die zullen zich onvermijdelijk moeten buigen over de Belgische staatsschuld en hoe die keurig te splitsen valt op het moment dat de obligatiemarkten nerveus beginnen te worden.

GT - Dames en heren, als we de transfers opnieuw bovenaan op de politieke agenda wensen, dan moeten we goed weten wat we ermee bedoelen. Onze panelleden hebben talrijke stukken van de puzzel rustig en gedegen verduidelijkt en we danken hen daarvoor.

Een poging tot synthese

Wilfried Haesen

Zal ik nu een beetje (keuken-)Piet Huysentruyt spelen? Wat hebben we geleerd vandaag? Nogal wat, denk ik. Welke verrassende inzichten zijn toch wel naar boven gekomen?

Wel, hoe meer transfers, hoe minder schuld voor Vlaanderen. Ik vond dat een straf inzicht daarnet. Ik weet niet of u dat heeft opgemerkt.

Maar goed, alle gekheid op een stokje: we hebben geleerd van professor Magda Michielsens dat we moeten leren vragen stellen. Hoe lang en waarom? Het is een trucje om ons die 'solidariteit' in onze maag te blijven splitsen, dus daar moeten we van af.

Ik heb van professor Herman Matthijs geleerd dat het na de zesde staatshervorming nog ingewikkelder is geworden. Nu, ik had al zo'n vermoeden, meer nog: *wij* hadden al zo'n vermoeden, maar de professor heeft dat ook bewezen hier. En dat intransparante: dat blijft toch wel de steen des aanstoets in heel de transferdiscussie.

Wat ook wel fijn was, vond ik, is dat Herman Matthijs stelde dat investeringen in het openbaar domein niet vlot lopen in Vlaanderen. Dat hebben we allemaal kunnen ondervinden. En die zijn dringend nodig, zegt hij, en het is bijzonder lang geleden. Dat vond ik opvallend.

En nu, over het laatste stuk, het panelgesprek, wel, als het later ooit anders zou worden blijft Erik Stoffelen bij zijn standpunt om over transfers te willen blijven praten, ook als het slecht zou uitkomen. We blijven solidair, ondanks het feit dat we die solidariteit niet moeten laten gebruiken om ons in de verdomhoek te zetten. De staatsschuld, ja, we zijn ermee geboren. De schuld terugbetalen, we kijken er naar uit, tegen 2020.

Ik heb onthouden dat we zonder onafhankelijk te zijn in Vlaanderen nooit zullen afleren om onderdanig te zijn, dat de transfers niet onze enige bekommernis mogen zijn. Dat de cijfers leren dat Wallonië de grootste schuldenaar is, dat Griekenland zou tekenen om Wallonië te willen zijn. Daar zit iets in. En ik heb ook onthouden dat de intransparantie uiteindelijk niet het grootste probleem hoeft te zijn, maar dat we vooral zullen moeten beginnen met een wit blad.

Politiek besluit

Bart De Valck, voorzitter VVB

Vlaamse vrienden,

Ik beloof dat ik het kort ga houden. Maar als voorzitter van de Vlaamse Volksbeweging ben ik het aan Vlaanderen en aan mezelf verplicht om toch enkele conclusies te formuleren. Conclusies die we mede te danken hebben aan het jarenlange studiewerk van het AK-VSZ. Mijn oprechte dank voor hun medewerking en steun.

(1) Dat België, onder meer op het vlak van sociaaleconomische visie en vooral inzake de politieke invulling van de begrippen solidariteit en transfers, een tweestromenland is, is nog maar eens en afdoende gebleken uit zowat alles wat hier vandaag aan de orde was. De 'berekenbaarheid', of beter gezegd de 'onberekenbaarheid', van de transfers is zonder de minste twijfel een duidelijke barometer voor het democratisch deficit van het Belgisch bestel. We beschikken over voldoende cijfers en we weten dat deze cijfers de werkelijkheid vrij goed benaderen. En die zijn op z'n zachtst uitgedrukt nog altijd ontstellend! Maar er is meer! Voor de VVB gaat het ook om het principe. Het debat over het voortbestaan van de transfers overstijgt het louter sociaaleconomische. Het is ook en vooral een zaak van politieke moraliteit! Vandaar dat politici, die de transfers bagatelliseren of afdoen als een marketinginstrument en bijgevolg bewust nalaten om het probleem van die transfers grondig aan te pakken, zich terdege moeten realiseren dat er ook in de politieke sfeer nog zoiets bestaat als 'schuldig verzuim'! En bovendien moeten weten dat daar zware politieke straffen op staan! Straffen die normaliter op een verkiezingsdag worden uitgesproken.

(2) Ook Vlaanderen is, politiek gesproken, een tweestromenland. Er zijn enerzijds de Vlamingen die politiek apathisch zijn, hardwerkend, allicht ook rechts stemmend, maar die de tijd niet hebben om zich in het verzet tegen de transfers te engageren, want ze hebben het te druk. Anderzijds zijn er, ter linkerzijde, de Vlamingen die het doorgaans iets minder druk hebben of willen hebben en die naar eigen zeggen vooral bezig zijn met die zogenaamde 'warme samenleving' en die het gemor over de transfers dan ook egoïstisch en asociaal vinden. Een deel van de Vlaamse samenleving is dus eerder begaan met de welvaart en een ander deel van de Vlaamse samenleving is kennelijk actief bezig met welzijn. Cfr. 'Hart boven hard'... . Diegenen die pleiten voor welvaart worden gemakshalve in het 'harde kamp' gedropt. En diegenen die eerder pleiten voor welzijn, zeg maar voor een solidaire en warme samenleving, die worden met veel consideratie toebedeeld aan het 'zachte kamp'! Ook Vlaanderen heeft dus te kampen met bipolariteit, net zoals België.

(3) Aan die drukke rechtse Vlamingen zou ik willen zeggen: welvaart is echt wel iets om voor op straat te komen! En aan de goedbedoelende Vlamingen ter linkerzijde zou ik willen zeggen: welzijn heeft veel, zo niet alles te maken met culturele voorkeuren die vorm en inhoud krijgen in de schoot van een historische gemeenschap! En mede daarom is niet de 'politiek correcte', maar 'correcte politieke' communicatie en informatie omtrent de transfers dan ook een absolute noodzaak! En er zijn trouwens vandaag nog altijd vragen genoeg die om een politiek antwoord schreeuwen:

- Wie is verantwoordelijk voor de dalende welvaart en het welzijn in Vlaanderen?
- Hoe komt het dat de beste leerling van de klas, die al bijdraagt voor de andere leerlingen, telkens opnieuw ook nog eens bijkomend gestraft wordt?
- Waar gaat het geld, dat van onze Vlaamse welvaart wordt afgeroomd, zoal naartoe?
- En, hoe komt het dat we blijkbaar niet meer in staat zijn om onze eigen noden nog naar behoren in te vullen?

(4) We moeten helaas vaststellen dat, in tegenstelling tot de situatie in Schotland en Catalonië bijvoorbeeld, de Belgische unitaire vakbonden schromelijk tekort schieten in het overbruggen van de kloof tussen dat zogenaamde 'harde' deel en 'zachte' deel van Vlaanderen. Het is duidelijk dat voor hen het Belgisch belang primeert. Zij weigeren in te zien dat Vlaanderen ook zonder België nog steeds solidair kan en zal zijn met Wallonië, maar dan wel fundamenteel anders, beter en vooral transparanter. Zij houden de tweedeling tussen het 'harde' en het 'zachte' Vlaanderen bewust en kunstmatig in stand, omdat ze er voor hun eigen voortbestaan alle belang bij hebben dat het corrupte en ondemocratische Belgische bestel ook ongewijzigd blijft voortbestaan.

In Schotland en Catalonië daarentegen, hebben de vakbonden de tijdsgeest wel begrepen en zijn ze er samen met de werkgeversorganisaties en met de ziekenfondsen in geslaagd om de verdelende kloof tussen welvaart en welzijn te dichten. In dat opzicht is nationalisme wel internationaal. Naties waar zowel het streven naar welvaart als het streven naar welzijn hand in hand gaan en waar de aloude barrière tussen werk en kapitaal met succes werd gesloopt, kunnen ons hierbij inspireren. Helaas, onze vakbonden blijven zich onverzettelijk en conservatief opstellen en blijven, niet alleen met verbaal geweld, hun perfide rol als stoorzender in Vlaanderen uitspelen. Ze weigeren pertinent om de aangewezen brugfunctie tussen welvaart en welzijn te vervullen. Sterker nog, in de praktijk worden de mogelijke raakpunten die Vlaanderen op het spoor kunnen krijgen, ongedaan gemaakt door de nefaste verzuiling van het middenveld. De christelijke, sociaaldemocratische en liberale zuilen zijn niet teloorgegaan, ze zijn hoogstens wat scheefgezakt tegen elkaar en houden elkaar zo in balans. Vandaar ook dat de enige Franstalige partij in de federale regering, de MR, op beide oren kan slapen, want zolang Vlaanderen zich uitentreuren blijft verdelen, zal België blijven bestaan.

(5) Wat de vakbonden niet doen, moet de VVB dan maar doen. De VVB moet als het ware het overkoepelende syndicaat bij uitstek worden van het algemeen Vlaams belang en zich in dat opzicht ook solidair tonen met alle volkeren die zich, waar ook ter wereld, als 'natie' willen manifesteren! Dalende koopkracht, schuldbemiddeling zijn indicatoren van verarming. Op dit moment tracht de Vlaamse regering krampachtig onze levensstandaard aan te houden, maar de dag dat deze luchtbel in ons gezicht ontploft, is niet meer ver af. Vlaanderen staat voor een periode van sociale stilstand en zelfs van achteruitgang. Dit colloquium moet de aanzet zijn tot een concrete strategie om dit alsnog te verhelpen.

Als een goede huisvader moet Vlaanderen met de vuist op de Belgische tafel durven slaan. De VVB eist dan ook dat de Vlaming omstandig en correct wordt ingelicht omtrent de werkelijke situatie waarin hij zich bevindt. Vlaanderen verarmt door de allicht bewust gehouden non-transparante en bijgevolg oncontroleerbare transfers. Punt. En voor wie er nog mocht aan twijfelen herhaal ik hier nog even een paar treffende uitspraken. Vlaams professor en inmiddels al een tijdje barones Bea Cantillon: "Maak de transfers van Vlaanderen naar Wallonië in de Sociale Zekerheid niet te doorzichtig, want als de mensen weten waar al dat geld naartoe vloeit, zullen ze niet meer willen betalen." (Humo, 13 augustus 1996) Dit citaat is al bijna twintig jaar oud, maar blijkt voor de stilstand van het huidige politieke transferdebat haast profetisch. In feite is dit een arrogante en zelfs ronduit kolonialistische uitspraak (van een Vlaams academia). Vlamingen zijn te dom om de transfers te voorzien tenzij je het met handen en voeten uitlegt. Ze zijn egoïstisch want ze zijn liever niet solidair. En ze zijn voor niet veel meer goed dan om zich dood te werken voor het profijt van anderen. Welnu, Vlamingen verrichten studie na studie over de transfers. Inzicht is er genoeg. Zie ook dit colloquium in het Vlaams Parlement.

Wij zijn bovendien wél een solidaire natie. Voorbeelden genoeg, ik ga die hier niet herhalen. En het probleem, zoals geschetst, is minder dat de Vlamingen zich dood werken door wroeten en hard labeur, maar dat 'harde' en 'zachte' Vlamingen elkaar in de haren blijven zitten. Onrechtstreeks vat Cantillon haarfijn de reden samen waarom België kunstmatig moet in leven gehouden worden en met tientallen Vlaamse baxters aan een infuus ligt om jaarlijks de tot nu toe opgelopen 12 miljard euro aan transfers te blijven garanderen. Professor Juul Hannes wist de problematiek treffend samen te vatten. Ik citeer: "De dag dat Wallonië een frank aan transfers aan Vlaanderen moet betalen, zal België ophouden te bestaan." Duidelijker kan het niet gezegd worden. Voor de VVB en voor mij in elk geval reden genoeg om op de afschaffing van die onzalige transfers te blijven hameren.

Solidariteit is een kwestie van soevereiniteit. Vlaanderen moet soeverein worden om solidariteit zelf in te vullen volgens eigen sociaaleconomische behoeften en noodzaak. Daarom nodig ik u meteen uit op de ICEC-conferentie op woensdag 9 december in het Europees Parlement, de '9D-conference', zoals ze inmiddels werd gedoopt. ICEC is het initiatief van verschillende Europese naties voor zelfbeschikkingsrecht. Herinner u onze betoging op 30 maart vorig jaar in de straten van Brussel. Een strategie naar het einde van de ongecontroleerde geldstromen kan niet zonder een strategie naar soevereiniteit voor Europese naties die van oudsher economische sterktere regio's zijn en/of historische cultuurdragers van Europa. Ik had het al over Schotland en Catalonië, waar de roep naar onafhankelijkheid sterker klinkt dan ooit. Met onze partners verzamelen wij begin december in het Europees Parlement om de violen te stemmen.

Voor het overige ben ik van mening dat Vlaanderen zo snel mogelijk volkomen, volledig en volwaardig een soevereine en onafhankelijke staat in het Europa der volkeren moet worden.

Ik dank u.

Missie van het AK-VSZ

Het Aktiecomitee voor een Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ) streeft naar de overheveling van de normerings-, de uitvoerings- en de financieringsbevoegdheid van de ganse Sociale Zekerheid (SZ) naar de deelstaten Vlaanderen en Wallonië, waarbij de organisatie van de SZ voor de inwoners van Brussel geen afbreuk mag doen aan de tweeledigheid. Het AK-VSZ streeft dus naar een 'communautarisering' en niet naar een 'regionalisering' van de SZ.

De argumenten zijn:

- de sociale solidariteit wordt, in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel, best georganiseerd binnen de Vlaamse Gemeenschap;
- er kunnen eigen klemtonen gelegd worden;
- samenhangende bevoegdheidspakketten zorgen voor een grotere efficiëntie;
- de responsabilisering tot een spaarzaam sociaal beleid neemt toe;
- er wordt komaf gemaakt met de huidige onrechtvaardige geldtransfers.

Na de overheveling van de SZ naar beide grote gemeenschappen kan met de Franse Gemeenschap onderhandeld worden over een doorzichtige, objectieve en omkeerbare vorm van financiële solidariteit op voorwaarde van resultaatsverbintenis, degressiviteit in de tijd en politieke loyaliteit van de Franse Gemeenschap in Brussel, op de taalgrens en in Vlaams-Brabant.

Missie van de VVB

De Vlaamse Volksbeweging (VVB) streeft naar de maatschappelijke, culturele en politieke ontvoogding van Vlaanderen tot een onafhankelijke staat in Europa en speelt daarbij een proactieve voortrekkersrol in het behartigen van de Vlaamse belangen.

Als niet-partijpolitieke, pluralistische vereniging wil ze daarom via socio-culturele weg de brede publieke opinie bij dat streven betrekken en aanzetten tot actieve inzet in het democratische besluitvormingsproces.

Curricula vitae

Dr. Gui Celen (°1946)

- ✓ *Studies: geneeskunde, specialisatie: neurochirurgie.*
- ✓ *Professioneel: neurochirurg bij AZ Groeninge Kortrijk.*
- ✓ *Bekend van: engagement bij Marnixring, Pro Flandria, AK-VSZ, Vrienden van de Taalkoffer, Vlaams Geneeskundigenverbond en het Comité IJzerwake.*

Wilfried Haesen (°1953)

- ✓ *Studies: Leerkrachtopleiding Nederlands-Engels.*
- ✓ *Professioneel: leerkracht VTI Lier, radio-presentator VRT.*
- ✓ *Bekend van: regie en omroep bij de VRT. Presentatiewerk bij zowel Klara, Radio 1 en Radio 2. Programma's o.a. Het Koekoest en Taxi-Maxi.*

Em. prof. dr. Magda Michielsens (°1944)

- ✓ *Studies: moraalwetenschappen.*
- ✓ *Professioneel: hoogleraar vrouwenstudies Universiteit Nijmegen & Antwerpen, bestuursvoorzitter RoSa.*
- ✓ *Bekend van: opiniestukken bij Het Vrije Woord, analyses over beeldvorming vrouwen, filosofisch werk over vrouwelijke positie, vrijzinnig humanisme, Verlichting... Medestichter Vrijzinnige Vrouwen.*

Prof. dr. Herman Matthijs (°1959)

- ✓ *Studies: politieke wetenschappen.*
- ✓ *Professioneel: hoogleraar publieke financiën UGent en VUB.*
- ✓ *Bekend van: uitvoerige expertise in openbare financiën; lid van Hoge Raad van Financiën en schrijft regelmatig voor Knack, Itinera...|*

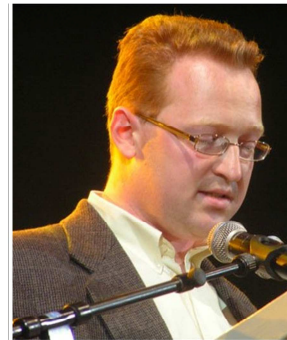
Guy Tegenbos (*1949)

- ✓ *Studies: politieke en sociale wetenschappen.*
- ✓ *Columnist bij De Standaard.*
- ✓ *Bekend van: redactie en commentaren bij De Standaard, opiniemaker m.b.t. onderwijs, arbeid, staatsvorming... Engagement bij UA, UGent en ministerie voor onderwijs.*

Erik Stoffelen (*1972)

- ✓ *Studies: rechten.*
- ✓ *Commercieel directeur VNZ.*
- ✓ *Bekend van: werk bij VNZ, voorzitterschap ANZ (organiseert het Zangfeest), Nekka VZW (Nederlandstalige KleinKunst Antwerpen), Marnixring en het AK-VSZ.*

Remi Vermeiren (*1940)

- ✓ *Studies: handelswetenschappen.*
- ✓ *Directielid KBC (op pensioen).*
- ✓ *Bekend van: bestuurlijk werk bij Pro Vives (Vereniging voor ondersteuning van Vives). Hoofdauteur van 'Manifest voor een zelfstandig Vlaanderen in Europa' en 'België: de onmogelijke opdracht'.*

Alain Mouton (*1972)

- ✓ *Studies: politieke wetenschappen.*
- ✓ *Redacteur bij Trends.*
- ✓ *Bekend van: redactioneel werk m.b.t. overheidsfinanciën, sociale zekerheid, fiscaal federalisme, arbeid enzoverder. Schreef 'Vlerick Boys: een Vlaamse meritocratie' (2013).*

Geert Jennes (*1967)

- ✓ *Studies: economische (doctor economie), sociologische en filosofische wetenschappen.*
- ✓ *Professioneel: onderzoeker bij KU Leuven (Vives: Vlaams Instituut voor Economie en Samenleving).*
- ✓ *Bekend van: baanbrekend onderzoek bij Vives dat als referentie dient met betrekking tot de omvang en samenstelling van de transfers.*

Bart De Valck (*1965)

- ✓ *Studies: leraaropleiding kleuteronderwijs.*
- ✓ *Professioneel: leerkracht in De Letterboom (Ottenburg).*
- ✓ *Bekend van: jarenlang engagement bij Taal Actie Komitee (TAK) en sinds 2013 voorzitter van de Vlaamse Volksbeweging. Publicaties in o.a. Knack.*

Een uitgave van:

Geef ons een financieel steuntje in de rug:

Aktiekomitee Vlaamse Sociale Zekerheid op rekeningnummer
BE09 4366 2680 4157

Vlaamse Volksbeweging op rekeningnummer
BE49 4099 5217 4171

Onze sponsors

Advertentie VNZ!